

Altinget: magasin

FORÅR 2015

PRIS 110 KR.

OMBUDSMANDEN:

Idealist på deltid

- vagthund på fuld tid

Folkemødet

Talentfabrikken i EU

Portræt: Peter Christensen

TEMA:

Politik nedefra

Top 20 organisationer

Sammen kan vi gøre *en forskel for Danmark*

Vil du være med til at **sætte den politiske dagorden** sammen med engagerede og kompetente kollegaer i en af Danmarks mest indflydelsesrige interesseorganisationer?

DI er en arbejdsplads med **hoje faglige ambitioner**. Som medarbejder er du selv med til at skabe din karriere, fordi du får **ansvar og medindflydelse** hver dag.

Du får indgående kendskab til erhvervslivet og mulighed for at **opbygge netværk** gennem tæt samarbejde med vores medlemsvirksomheder og interessenter.

Vi tilbyder **udfordrende opgaver**, fleksibel arbejdstid og mulighed for intern rotering. Vi værdsætter et godt grin og gør os umage for, at du trives i jobbet.

Opret en jobagent allerede i dag på di.dk/job.

Dansk Industri

Indhold

Elektrikeren med den gode næse Portræt af Peter Christensen (V)	6
TEMA: POLITIK NEDEFRA	
Når sagen er for vigtig til politik	10
Peter Rindal - græsrod ved et tilfælde Tilbageblik på en af Danmarks første græsrodsaktivister, lagerforvalteren fra Kolding	14
Alting er tilbage ved det gamle på Island Reportage fra en revolution i bakgear	18
Det er godt at være rig og have masser af medlemmer, men ... Hænger indflydelse og ressourcer sammen i de danske organisationer?	22
Idealist på deltid Portræt af ombudsmanden, Jørgen Steen Sørensen	30
Hvad skal ministeriet hedde?	36
Europas politiske talentfabrik Reportage fra Europakollegiet i Brügge	40
Baggrund: I tjeneste for Danmark A/S Er udenrigstjenesten under afvikling?	46
Det veldækkede lobbybord Klumme af Hegelund og Mose om Folkemødelobbyen	52
Politisk leksikon ... Altingets satirehold læser mellem linjerne	54
Grundloven 100 år: Folkestyre for fruentimmere og tjenestefolk	56

ALTINGET
Frederiksholms Kanal 20
1220 København K

Tlf. 3334 3540
adm@altinget.dk

© Altinget: magasin
er udgivet af netavisen Altinget

**ANSVARSHAVENDE
CHEFREDAKTØR**

Rasmus Nielsen

MAGASINREDAKTØR

Mads Bang

REDAKTION

Anders Jerking
Erik Holstein
Jørgen Skadhede
Morten Øyen Jensen
Klaus Ulrik Mortensen
Per Bang Thomsen
Kasper Frandsen
Mads Bang
Hjalte Kragestein
Sine Riis Lund
Kim Rosenkilde
Rikke Albrechtsen
Anne Justesen
Michael Hjöllund
Lise-Lotte Skjoldan
Kasper Kaasgaard
Erik Bjørn Møller
Toke Gade Crone Kristiansen
Tyson W. Lyall

KLUMME

Susanne Hegelund
Peter Mose

RESEARCH

Christian Mølgaard
Anne Justesen
Julie Hornstrup Østergaard
Kristan Balle Ravn

**SALG, PRODUKTION OG
DISTRIBUTION**

Jesper Skeel
Anders Krøyer Lauritzen
lauritzen@altinget.dk

GRAFISK DESIGN OG LAYOUT

Scandinavian Branding A/S

ANNONCESALG

Oskar Herrik Nielsen
annoncer@altinget.dk
Tlf. 3535 1010

Altinget: magasin er beskyttet af dansk lov om ophavsret. Hel eller delvis kopiering, anden gengivelse eller videreanvendelse af materialet må kun ske efter aftale med Altinget. Det er herunder ikke tilladt at videre distribuere materialet elektronisk via email.

FOTOS

Forside: Rasmus Flindt Pedersen

- 6: Torkil Adersen/Scanpix, Rasmus Flindt Pedersen
10: Kaj Lergaard, Fintan Damgaard/Norden.org, PR-foto/Christan Bitz, PR-foto/Huset Zornig, Morten Holtum/Gyldendal, Rasmus Flindt Pedersen/Altinget, PR-foto/Alternativet
14: Arkivfoto/Scanpix, Steen Friis/Scanpix, Rasmus Flindt Pedersen
18: Colourbox, Johannes Jansson/Norden.org, Oddur Benediktsson/Wikimedia
22: PR-foto/Forbrugerrådet Tænk, Hans Søndergaard/DI
30: Rasmus Flindt Pedersen
36: Hasse Ferrolld, Rasmus Nielsen
40: Wiktor Dabkowski, PR-foto/Reden, Kim Vadskær/Uddannelsesministeriet, Agnete Schlichtkrull/Statsministeriet
46: PR-foto/Poul Skytte Christoffersen
52: Camilla Hey/Hegelund & Mose, Colourbox
54: Illustration: Petri
56: Nationalmuseet, Statens Arkiver, Colourbox, Peter Elfelt/Det Kongelige Bibliotek

Kære læser

Velkommen til forårsnummeret af Altinget: magasin. Har man sagt forår, har man også sagt Folkemøde. For os på Altinget bliver Folkemødet i år lidt anderledes, fordi vi har overtaget Grønbechs Hotel midt i Allinge.

I skrivende stund er renoveringen i fuld gang, men til Folkemødet er vi klar. Vi glæder os til at møde jer alle sammen på det politiske hotel, så kig forbi til en øl eller en snak eller til arrangementerne på scenen.

I løbet af foråret kan du også møde Altinget til en række konferencer om blandt andet lobbyisme i EU, om finansloven og om mulighederne i velfærdsteknologi. Det ser vi frem til.

"Alt er politik," sagde man i 1970'erne. Det er måske i overkanten, men politik er i hvert fald meget andet end det, som foregår på Christiansborg.

I dette nummer af Altingets magasin vender vi blikket væk fra Slotsholmen. Vi ser, hvordan ildsjæle som Chris MacDonald og Selina Juul kan rykke store dagsordener inden for sundhed og madspild. Vi kigger tilbage på lagerforvalter Peter Rindals protestbevægelse, som opstod lidt tilfældigt for 50 år siden. Og vi har besøgt Island for at se, hvordan det er gået efter den folkelige Kasserollerevolution i 2008.

Der bliver også udviklet politik i landets store interesseorganisationer. Læs om, hvilke organisationer som formår at præge politikken – og hvorfor.

På forsiden af dette magasin ser du ombudsmanden, Jørgen Steen Sørensen. I 25 år var ombudsmanden jo synonym med Hans Gammeltoft-Hansen, men siden 2012 er det Sørensen, som har ført stafetten videre. Læs interviewet med manden, der holder den offentlige forvaltning i ørerne.

Endelig kan du i dette nummer glæde dig til et portræt af Venstres chefforhandler, Peter Christensen, og hvis sulten skulle melde sig, så tager Altingets faste klummeskribenter Susanne Hegelund og Peter Mose os med til diskrete midt-dage på Folkemødet.

God læselyst!

Rasmus Nielsen
Chefredaktør

Elektrikeren med den gode næse

Venstres Peter Christensen ses af flere som en yngre udgave af partiets chefstrateg Claus Hjort Frederiksen. "PC" har imponeret med sin politiske næse og strategiske sans, men hans bryske facon afskrækker mange.

Han hører på alle områder til Venstres højrefløj, og han var tæt på at bryde med partiet.

Men selvom han var i lodret opposition til partiets top under Anders Fogh Rasmussen, følte han sig på linje med de lokale Venstre-folk hjemme i det sønderjyske. Så han blev. Nu er han fra en yderposition rykket ind som en af de allermest magtfulde Venstre-folk på Borgen.

Navnet er Peter Christensen, eller PC, som han kaldes af venner og fjender. Kendt som en hård hund i debatterne og med en attitude som en PET-agent, der afsøger området for potentielle terrorister. Men også en mand med sort humor og en god portion selvironi.

Peter Christensen har i mange år tilhørt den absolutte inderkreds omkring Lars Løkke Rasmussen. Men på det sidste er det lykkedes PC at bevæge sig væk fra stemplet som en uforsonlig fløjkriger med en yderliggående liberalistisk dagsorden. Han favner nu bredere i Venstre end Løkkes andre væbnere.

Tør og konkret

PC er vokset op i et landmandshjem i landsbyen Hjørtting i Sønderjylland. Han interesserede sig tidligt for politik, men det var først, efter at han som 17-årig fik konstateret en alvorlig kræftsygdom, han meldte sig ind i Venstre.

Ud fra den barske konklusion, at han i hvert fald ville have gjort noget ak-

tivt politisk, hvis sygdommen endte med at koste ham livet.

Sygdommen blev overvundet, og i dag er risikoen for, at kræften vender tilbage, ikke noget, der martrer ham. Typisk for hans matematiske tilgang til tingene hæfter han sig ved, at der statistisk set ikke længere er større risiko for, at han bliver ramt igen. Men sygdommen fik ham til at tage livet alvorligt i en meget ung alder.

Det var Foghs jordskredssejr i 2001, der bragte Peter Christensen i Folketinget. Her kastede han sig over håndgribelige, lidt tørre emner som skatte- og finanspolitik. Den elektrikeruddannede PC forsøgte sig også som medlem af Uddannelsesudvalget, men droppede det hurtigt. Alenlange møder med luftige diskussioner om pædagogiske principper gjorde PC meget, meget træt.

PC eller mig

Værdipolitisk lå han helt på linje med Foghs strammerlinje, men på det økonomiske felt kom han hurtigt i opposition til den midtsøgende kurs. PC anerkendte, det var nødvendigt at rykke partiet mod midten, efter valgsejren i sidste sekund gled Venstre af hænde i 1998. Men at Fogh ikke gik i offensiven, da VK-regeringen stod bomstærkt i midten af 00'erne, dét så han som en alvorlig fejl.

Konflikten blev særlig intens, da PC sammen med Søren Pind var bannerfører for ti liberale teser i 2003.

Det førte til slag med krabasken fra chefstrateg Claus Hjort Frederiksen og daværende politisk ordfører Jens Rohde, der fungerede som Foghs indpiskere.

Trods konflikten blev PC i 2005 udnævnt til finansordfører. Men det standsede ikke hans kritik. Det vakte vrede i kredsen omkring Fogh, at den unge sønderjyde åbenbart mente, han på samme tid kunne være finansordfører og kritisere regeringens økonomiske politik. Jens Rohde var på et tidspunkt meget tæt på at meddele Venstres ledelse, at enten fjernede de PC som finansordfører – eller også måtte de finde en ny politisk ordfører.

Chefforhandleren

Da den nære allierede Lars Løkke Rasmussen i 2009 overtog efter Fogh, kom PC's politiske karriere på skinner igen. Først som politisk ordfører, og siden som skatteminister i VK-regeringens døende måneder i 2011. Men PC's vigtigste forfremmelse kom efter valget i 2011, hvor han overtog rollen som Venstres chefforhandler. Han er dermed inde over alle de store forlig og ofte med til at forhandle sammen med fagordførerne. Den er en rolle, der passer PC fint, og han anerkendes som en mand, man kan give et håndslag til – uden at skulle tælle fingrene bagefter.

Bjarne Corydon (S), der som finansminister flere gange har haft PC som modpart, giver dette skudsmål:

"Vi har forskellige politiske holdninger, men på trods af det, sætter jeg stor pris på PC. Man kan altid stole på ham. Hans facon er direkte, men han er også en lun fyr. Han har et fremragende blik for politik, men havner også i ny og næ i den fælde, at han bliver for polemisk."

I Venstres folketingsgruppe betragtes Peter Christensen som en mand, der ved, hvordan skinken skal skæres: Hvor snittet skal lægges i et forlig – og hvordan partiet taktisk skal operere. Det er samme kombination af taktisk og strategisk sans, som gennem et par årtier har givet Claus Hjort Frederiksen så afgørende indflydelse, og adskillige Venstre-folk ser PC som en yngre udgave af den 67-årige Hjort.

Lad dem stege

Mens PC's gamle makker Søren Pind konstant opsøger slagsmål, ser man sjældent PC tonse ind i håbløse kampe med hovedet først. Det er ikke PC, der starter et felttog for kronprinsens ret til at bryde alle regler og drøne og frem og tilbage over en lukket storebæltsbro.

PC og Pind er på det personlige plan forskellige som nat og dag. Men de er stadig gode venner, omend PC i dag er endnu tættere på en mand som Martin Geertsen. De tre har et kontorfællesskab sammen med Karen og Jakob Ellemann – og også et vist holdningsfællesskab.

PC's kølige taktiske vurdering kom til udtryk, da Thorning-regering i starten af 2014 trodsede 83 procent af alle vælgere og solgte en del af DONG til spekulanterne i Goldman Sachs. Venstre stod bag beslutningen, og instinktet var at forsvare salget mod venstrefløjens kritik.

Men sådan så Peter Christensen ikke på det: "Det er altså ikke os, der er i regering for tiden. Vi er ikke forpligtet til at tage slagene for dem," bemærkede →

» Man kan altid stole på ham. Hans facon er direkte, men han er også en lun fyr. Han har et fremragende blik for politik, men havner også i ny og næ i den fælde, at han bliver for polemisk. «

Bjarne Corydon (S)
Finansminister

PC tørt på folketingsgruppens møde.

Han vurderede, at sagen ville være mest giftig for Thorning-regeringen, hvis de utilfredse SF'ere fik lov til at tage slagsmålet med Bjarne Corydon – uden unødigt indblanding fra Venstre.

Ingen charmetrold

Som elektriker tilhører Peter Christensen gruppen af faglærte arbejdere; en race, der kun er lidt mere almindelig end den blå fisk i et folketing, der er fuldstændig domineret af akademikere. Den baggrund har på ingen måde skadet ham.

Som en central kilde udtrykker det: "Jeg tror sgu, Lars synes, det er meget fedt, at en elektriker melder sig på banen og demonstrerer et stærkt overblik over svære økonomiske sager sammen med en god portion strategisk sans."

Det vil være synd at sige, at Peter Christensen ikke kender sit eget værd. Og blandt de mindre positive etiketter, der sættes på ham, er ord som arrogant og magelig. Hans magtfulde position taget i betragtning er PC ikke synderlig eksponeret i medierne, og nogle partifæller mener, han er for tilbagelænet. På den anden side værdsætter mange, at han som chefforhandler giver plads til ordførerne og lader dem komme i rampelyset, når der indgås forlig.

PC scorede næsten 13.000 personlige stemmer i Sydjyllands Storkreds ved valget i 2011 og har dermed en pæn lokal opbakning. Men han appellerer ikke bredt i vælgerkorpset. Peter

PETER CHRISTENSEN

- Født i 1975
- Blev valgt første gang til Folketinget i 2001
- Nåede at sidde som skatteminister i et halvt år i 2011

Privat blev Peter Christensen i 2010 skilt efter ti års ægteskab, og han har pigerne Maria på 10 og Anne på 8. I weekenderne bor han nu sammen med sin nye kæreste, den ambitiøse unge konservative politiker Josefine Kofeod.

Christensens barske udseende og til tider brovtende stil gør ham hverken til en charmetrold eller en hyggeonkel.

Det er han udmærket selv klar over: "Når man er korthåret, halvskaldet og altid snakker om økonomisk politik, kan man godt komme til at virke barsk," siger han med et grin, der indikerer, at han har opgivet at ændre på det indtryk.

Værnepligten aftjent

Forbindelsen til Lars Løkke Rasmussen går tilbage til Fogh-æraen, hvor PC havde den såkaldte badeklub sammen med Løkke og LA-landsformand Leif Mikkelsen, der dengang sad i Folketinget for Venstre.

Søren Pind var associeret medlem af klubben, der svømmede i DGI-byens bassiner og derefter tog for sig af håndmadder og håndbajere.

Da Løkke i 2008 røg ud i sin første af den lange serie af bilagssager, var PC

manden, der forsvarede vennen i Folketingssalen. Så indædt, at oppositionen hånligt udnævnte PC til Venstres "bilagsordfører".

PC har været i front for Løkke siden da – med én bemærkelsesværdig undtagelse: Da Løkke balancerede på afgrundens rand i forsommeren 2014, var der udadtil tavst fra Peter Christensen. Det blev tolket, som om PC – på linje med størstedelen af landbrugs-Venstre – havde fået nok, da formandens pampermanerer blev finansieret af partimedlemmerne.

Tavsheden var dog mere udtryk for, at PC nu mente at have taget sin del af kuglerne for formanden. Dertil kom et indlysende taktisk hensyn: PC havde hamret løs på Thornings "moral" under hendes skattesag.

Det argument ville komme tilbage som en boomerang af massivt bly, hvis han gav sig til at forsvare Løkses moral i boxershorts-skandalen. De argumenter synes Løkke at have accepteret, og forholdet mellem Løkke og PC er stadig nært.

PC er en mand på vej frem, og når formanden ryger ind i sin næste bilagssag, er det ikke PC, der bliver sat på uriasposten som bilagsordfører. Han har aftjent sin værnepligt og har nu nået et niveau, hvor politik for alvor bliver sjovt. ■

Erik Holstein skriver artikler, portrætter og analyser på Altinget: Christiansborg, som hver uge udgiver et nyhedsbrev om dansk politik.

Altinget: folkemødet

Masterclass i lobbyisme

Susanne Hegelund og Peter Mose bringer erfaringerne fra landets skrappeste lobbyister i spil: Hvilke muligheder har også en mindre organisation eller en NGO for at få opmærksomhed og indflydelse - ikke blot på Folkemødet, men også resten af året?

Tid: Fredag 12. juni kl. 10.00-11.00

Sted: Grønbechs Hotel, Spisestuen
Vinkelstræde 2
3770 Allinge

Pris: Gratis for abonnenter
Begrænset antal pladser - tilmeld dig nu

Tilmelding og yderligere info:
www.Altinget.dk/konference

Når sagen er for vigtig til politik

De fleste politikere har en hed drøm om, at borgerne spiser mindre usund mad, dyrker mere motion og passer bedre på miljøet. Men det kan hurtigt opleves som en løftet pegefinger, når de folkevalgte vil blande sig i vores liv.

Men hvor politikeres formaninger kommer til kort, kan helt almindelige borgere trænge igennem. Bevæbnet med en inspirerende personlig historie, flid og medietække har mennesker som Selina Juul, Lisbeth Zornig og Chris MacDonald skubbet danskerne og samfundet i en anden retning.

I efteråret 2014 uddelte Berlingske en pris for at være Årets Dansker. Prisen gik til en russisk-dansker, nemlig Selina Juul, som blev hyldet for sit arbejde med kampagnen Stop Spild Af Mad.

Selina Juul startede bevægelsen som en Facebook-gruppe i 2008, som siden da har tiltrukket 32.000 tilhængere. Gennem de sidste syv år er hun så godt som smeltet sammen med sagen. I sin bagage har hun sin historie om en barndom i Moskva, hvor der under den kolde krig aldrig blev levnet mad.

Mens verdens politikere slider med at nå aftaler på klimaoområdet, er Selina Juul med sin simple og letforståelige dagsorden om madspild nået ud til ikke kun den brede befolkning, men også de vigtigste aktører på området.

Man skal beholde sin integritet, siger Selina Juul, men samtidig skal man ikke være bleg for at arbejde sammen med ngo'er såvel som industrien. Det er sådan, hun har fået detailkæder til at tage konkrete initiativer i kampen mod madspild.

På samme måde har Selina Juul også samarbejdet med regeringer af skiftende farve. Men det kan kun lade sig gøre,

fordi hun har taget en principiel beslutning om ikke selv at være partipolitisk. Det har hun gjort, fordi mærkesagen simpelthen er for vigtig.

"Jeg har et kæmpe ansvar over for min sag, der skal nå så bredt ud som muligt. Hvis jeg havde en bestemt politisk farve, ville jeg have meget sværere ved at trænge igennem og skabe alliancer," siger Selina Juul.

Ingen bagtanker

Politikere bliver igen og igen nummer sjok, når befolkningen skal bedømme faggrupperes troværdighed.

Modsat er der ikke mange, der mistænker Selina Juul for at have nogle skumle bagtanker, når hun fremturer med sit budskab om madspild. Hun fremhæver også selv den troværdighed, hun har bygget op ved at stå uden for politik.

"Vi almindelige borgere har en enormt stor gennemslagskraft, fordi vi er mere troværdige. Vi taler ikke for en sag, fordi vi har en bestemt politisk dagsorden. Vi taler for en sag, fordi vi brænder for den," siger hun.

Lektor i politisk kommunikation på Aalborg Universitet Johannes Andersen understreger også, hvor afgørende det er for ildsjælene at være partipolitisk uafhængige.

"De har en fantastisk platform, hvorfra de kan få mobiliseret en lang række mennesker til at tage nogle initiativer i deres hverdag. Hvis det blev bundet op på et bestemt parti, så ville det blive forbundet med noget, mange borgere opfatter som en begrænset eller indskrænket horisont," siger han og fortsætter:

"Partier er fra Folketinget, vi er trætte af dem, og de kæmper deres kamp. Sådan er det. Ildsjele har et folkeligt engagement."

De sætter dagsordenen på en måde, som de fleste politikere kun kan drømme om.

Læs Selina Juuls og Chris MacDonalds opskrift på, hvordan ildsjæle kan gøre en forskel.

Kæphesten

Man kan kende ham på den charmerende amerikanske accent. Men også på det engagement og den livskraft, der stråler ud af ham, når han på en scene holder foredrag om sundhed eller på en skærm coacher mennesker ud af deres sundhedsproblemer.

Når folkevalgte politikere forsøger at påvirke befolkningens sundhedsmæssige adfærd, så er det ofte med afgifter og regulering, som kan opleves som formynderisk. Chris MacDonald er selv opmærksom på ikke at virke belærende, og han motiverer folk med en positiv tilgang.

Chris MacDonald imponerer med sine egne sportslige præstationer. I 2005 gennemførte han det omfattende Race Across America. Et cykelløb på 5.000 kilometer fra kyst til kyst, som skal køres ud i et. Med udgangspunkt i sin egen viljestyrke kan han inspirere andre til at lave forandringer i deres eget liv.

Selv er Chris MacDonald ydmyg over for den rolle, han spiller i den danske sundhedsdebat. Ganske simpelt har han en nemmere opgave end politikerne på Christiansborg, understreger han. Sundhedsministre skal sætte sig ind i et komplekst og mangfoldigt område, som de ikke i forvejen har brugt hele deres liv på.

"I har på dansk et udtryk: en kæphest. Det her er min kæphest, og det er den eneste hest, jeg skal ride," siger han.

Ligesom Selina Juul vægrer Chris MacDonald sig imod at blive forbundet med et bestemt politisk parti. Nogle sager er større og vigtigere end politisk ideologi, mener Chris MacDonald. Sundhed i et bredt perspektiv er en af dem. Hvis man blander partipolitik ind i det, så bliver dagsordenen forvirret. Og partierne kan aldrig blive enige.

"Hvis den ene blok satser på et politisk emne, så skal →

FEM SLAGS ILDSJÆLE

Sundhedsguruen

HVEM?

CHRIS MACDONALD
CHRISTIAN BITZ

Kroppen er åbenbart et politisk tempel, hvor meningsdannere kæmper om danskernes madvaner.

Kendte tv-kokke og sundhedsmeningsdannere, der oprindeligt er blevet kendte for deres metier, men har brugt deres berømmelse til at påvirke befolkningen med gejst til at spise mere sundt, lokalt og bæredygtigt.

De fremstår ikke politisk i deres fremtoning, men har større indflydelse på danskernes dagligdag og indkøb.

Den socialt indignerede

HVEM?

LISBETH ZORNIG
YAHYA HASSAN

Med rødderne dybt forplantet i deres egne personlige historie sætter de fokus på de socialt udsatte i Danmark. Den personlige platform giver dem stor troværdighed og gennemslagskraft i deres arbejde, hvad enten det er børneadvokaten Gry Rambusch eller digteren Yahya Hassan.

Social media-meningsdanneren

HVEM?

FUCKING FLINK

Internettet har givet flere muligheden for let og hurtigt at samles om en sag. Mens langt de fleste Facebook-grupper og social media-bevægelser sker i protest mod det ene eller andet, så er Fucking Flink et eksempel på en vedvarende indsats for at gøre danskerne flinkere i det offentlige rum.

... For vigtig til politik

» Jeg har et kæmpe ansvar over for min sag, der skal nå så bredt ud som muligt. Hvis jeg havde en bestemt politisk farve, ville jeg have meget sværere ved at trænge igennem og skabe alliancer. «

Selina Juul
Frontkvinde, Stop Spild af Mad

den anden blok nærmest per definition satse på det stik modsatte eller i hvert fald en begrænset politik. Det er demokratiets styrke, men det kan også være en hæmsko," siger Chris MacDonald.

Personlig sag

Både Selina Juul og Chris MacDonald har opnået at blive nærmest identiske med den sag, de kæmper for. De har knyttet deres personlige oplevelser sammen med en samfundsmæssig fortælling. Det giver troværdighed, men også identifikation for folk, som enten genkender sig selv i historien eller lader sig inspirere af mønsterbruddet.

Lisbeth Zornig har formået at gøre det samme. DR1 sendte i foråret 2012 den gribende dokumentar "Min barndom i helvede", hvor Lisbeth Zornig som daværende formand for Børnerådet konfronterede sine forældre med sin opvækst, der var præget af både forsømmelse og seksuelle overgreb.

Næsten en million seere så med. Efterfølgende var medierne og politikernes søgelys rettet mod udsatte børn i en grad, man ikke havde set før.

Lisbeth Zornigs politiske kamp for at sætte fokus på socialt udsatte i Danmark har ligget i direkte forlængelse af hendes egen beretning om at vokse op i en familie med sociale problemer.

Det kan lyde, som om det er nemt at sætte dagsordenen, hvis man bare beslutter sig for at gøre det. Men Johannes Andersen understreger, at det ikke er alle sager, der er lige gode.

"I Zornigs tilfælde kan man se, at det kan lade sig gøre at mobilisere på socialområdet, men det er ikke bare lige noget, man gør. Den sag, man mobiliserer på, skal både have almen karakter og alligevel være overraskende på samme tid," siger han.

Man skal have en god sag, men timingen er også vigtig. Det var i kølvandet på Brønderslevsagen og andre skandalesager med misrøgtede børn, at Lisbeth Zornig brændte igennem med sit budskab. Hun ramte en tidsånd. Selina Juul fremhæver også, at tiden var modnet, da hun startede Stop Spild Af Mad.

"Tiden er rigtig, og sagen er rigtig. Folk kan forholde sig til det. I modsætning til mange andre sager på for eksempel klimaområdet, som er lidt mere uhåndgribelige, så er madspild utroligt nært," siger Selina Juul.

Hård fighter

Og så kræver det et menneske af den helt rigtige støbning, for at man kan trænge igennem. Man skal være ildsjæl. "Hvis der ikke er en, der holder fast på de rigtig dårlige dage, hvor det går helt ned ad bakke, så lykkes det ikke," siger Johannes Andersen.

At man skal være særdeles flittig og vedholdende, er også Selina Juuls vigtigste råd, hvis man selv går rundt med en

» I har på dansk et udtryk: en kæphest. Det her er min kæphest, og det er den eneste hest, jeg skal ride. «

Chris MacDonald
Helseguru

enkeltsag i maven. Hun sørger for konstant at holde sig opdateret på nye rapporter og på al ny viden inden for sit felt. Det koster tid og energi.

“Jeg har ikke et normalt liv som normale unge mennesker. Jeg arbejder meget, og der er hele tiden noget at lave. Hvis man vil skabe noget, som er vedvarende, skal man også selv være vedholdende,” siger hun.

Bud fra Borgen

De hårdtarbejdende ildsjæle er eftertragtede på Christiansborg. Selina Juul fortæller, at hun fra begge sider af Folketingssalen har fået uofficielle opfordringer til at stille op til valg for partier.

Selv betegner hun sig som lobbyist. Hun arbejder for at påvirke detailbranchen, men har også arbejdet sammen med både miljøminister Kirsten Brosbøl (S) og fødevareminister Dan Jørgensen (S) for at mindske madspildet.

Chris MacDonald har også samarbejdet med politikere. Eksempelvis i 2009, da han med undervisningsminister Bertel Haarder (V) var med til at give gymnasieskolernes idrætsfag en revision.

Det har stor værdi for politikerne at stå på pressemøder sammen med ildsjæle og sole sig i deres engagement og troværdighed. Det er samtidig en gevinst for enkeltsagsentusiastene, at der kommer politisk fokus på deres mærkesager. Chris MacDonald slår fast, at de reelle samfundsændringer sker, når græsrodder og folkevalgte går samme vej.

“Hvis man kan få et stærkt samarbejde mellem det, der sker på græsrodsniveau, og det, der sker på politisk niveau, så kan man virkelig begynde at tale om potentiale.” ■

Græsrodslobbyisten

HVEM?

SELINA JUUL

Personen, som har en specifik politisk sag, og som arbejder med de etablerede systemer for at få sin sag igennem.

I modsætning til interesseorganisationer eller græsrodsbevægelser står hun alene og har en uformelt opbygget bevægelse under sig.

Sagen står og falder med hendes kommunikative evner og hendes forhandlingsmæssige styrker. Ingen madspilbevægelse uden Selina Juul.

Den indfangede

HVEM?

THYRA FRANK UFFE ELBÆK

Meningsdannerne, der startede deres liv uden for det politiske system, men som undervejs er blevet snasket ind i partier og mandater. Thyra Frank blev kendt som leder af plejehjemmet Lotte, hvor hun på anarkistisk vis gjorde en dyd ud af at modarbejde systemets bureaukratiske regler. Siden er hun blevet folketingspolitiker for Liberal Alliance. Uffe Elbæk regerede over kaospiloterne i Aarhus, til han blev suget ind i Det Radikale Venstres folketingsgruppe, som han dog har forladt igen.

Lise-Lotte Skjoldan er journalist på Altingets daglige nyhedsbreve om dansk politik.

Peter Rindal

- græsrod ved et tilfælde

For 50 år siden blev lagerforvalteren Peter Rindal ved et tilfælde frontperson for en protestbevægelse, der kom til at vende op og ned på dansk kulturpolitik og på samfundet som helhed.

Peter Rindal var normalt en rolig og velovervejet mand. Men han var rasende gal, som han sad der bag radiomikrofonen i DR's studie i Kolding.

Det var i slutningen af februar 1965, og lagerforvalteren fra den lokale hørfabrik var kommet i studiet, efter han havde igangsat en underskriftsindsamling mod de arbejdslegater, som det nyoprettede Statens Kunstfond var begyndt at uddele til kunsterne.

Peter Rindal mente simpelthen ikke, det kunne være rigtigt, at staten nu også skulle til at brødføde kultureliten og al deres uforståelige, moderne kunst for danskernes skatte kroner.

Det var egentlig ikke meningen, at det var ham, som skulle have været i studiet. Protesterne mod arbejdslegaterne var nemlig blevet søsat af et hold slagteriarbejdere i Vejle et par dage forinden. De havde så spredt sig til Kolding, efter Peter Rindal havde hørt om dem.

Men da den 23-årige journalistelev Jens Henrik Jørgensen ikke kunne nå til Vejle inden deadline, var nødløsningen at få en af de lokale kritikere i studiet. Han kendte lagerforvalteren fra et tidligere interview, og kort efter troppe de Peter Rindal op i studiet.

"Han blev ved med at hamre den blyant, som han altid havde siddende bag det ene øre, ned i bordpladen foran

ham, så vi blev nødt til at tage interviewet om. Han var vred," fortæller Jens Henrik Jørgensen i dag, 50 år efter.

Den lille dreng i "Kejserens Nye Klæder"

Interviewet kom i kassen, og der gik ikke mange timer, før andre medier begyndte at kontakte den indignerede lagerforvalter. Heriblandt Ekstra Bladet, som i avisspalterne beskrev Peter Rindal som "manden fra gaden, en fredssommelig og jævn hr. Hvemsomhelst, der med et brag ser sig hvirvlet ud af en hyggetilværelse som fabriksfunktionær og familiefader med sutsko og hyggestol".

Peter Rindal gentog sine pointer igen og igen. Og de 305 protestunderskrifter, han havde fået skrabet sammen på hørfabriken, voksede i løbet af de næste par måneder til mere end 62.000. De blev efterfølgende overleveret til den daværende kulturminister, socialdemokraten Hans Sølvhøj. Og resten er moderne politisk historie.

"Jeg var med til at skabe Danmarks første egentlige græsrodsbevægelse. Og det glæder mig, at jeg, som kom ude fra 27. kartoffelrække, kunne være med til at gøre en forskel," udtalte Peter Rindal selv i et interview med Jyske-Vestkysten i 2006, tre år før han døde.

Den jyske lagerforvalter - der ud over N.F.S. Grundtvig er den eneste dansker, som har lagt navn til en 'isme' - fik nemlig sat nogle genstridige aftryk på både kulturlivet og på samfundet som helhed.

Aftryk, som stadigvæk er synlige i dag, forklarer Lasse Bo Handberg, der er direktør for teatret Mungo Park Kolding. Han var idemand til en forestilling om det omstridte bysbarn, "Rindal", og han brugte måneder på at studere lagerforvalteren og hans betydning for samfundet.

"Peter Rindal var den første, lille mand langt fra vest, der turde at tale imod det kulturelle og politiske parnas i København. Han var den lille, antiautoritære dreng i "Kejserens Nye Klæder", som fik sat ord på det, som titusindvis af danskere tænkte på det tidspunkt. Men han er også et bevis på, at eliten herhjemme har respekt for den lille mand, og at alle kan få lov til at sige noget," siger teaterdirektøren.

Surt sammensparede penge

Peter Rindal kom fra en landarbejderfamilie og havde kun fået en kort skolegang, inden han blev uddannet inden for kolonialbranchen.

Han flyttede til den sydjyske provinsby i 1950, hvor han blev forvalter for lageret på den store hørfabrik. Det var ikke, fordi han var mere politisk aktiv end gennemsnittet. Og det var ikke, fordi han som sådan havde noget imod kunst. Han var eksempelvis begejstret for guldaldermalerens malerier og B.S. Ingemanns romaner om danmarkshistoriens markante skikkelser.

Han kunne bare ikke se idéen med den moderne, eksperimenterende kunst, som med sine absurde digte, protest-

happenings og dyre kunstværker, der mest af alt lignede en bunke mursten, væltede frem i de år. Og han mente bestemt ikke, at det var statens opgave at bruge skatte kroner på at fremme den. Slet ikke med treårige arbejdslegater på 20.000 kroner, når han som lagerforvalter fik 12.000 kroner om året for sit slid og slæb på hørabrikken.

Staten skulle derimod bruge skattekroneerne på kerneområder som sygehusvæsnet, militæret, brændvæsnet og politiet, mente han. Ikke på overflødige elementer som eksempelvis kunstnerne og Statens Kunstfond, som han indtil sin død i 2009 kæmpede for at få lukket.

"De surt sammensparede penge, som vi betaler i skat, skal ikke deles ud til højre og venstre uden omtanke," udtalte han i 1965 til Ekstra Bladet.

Derfor blev underskriftsindsamlingen også den første store protestbevægelse mod den socialdemokratiske velfærdsstatsprojekt, som i årene efter 2. verdenskrig havde gået sin sejrsgang i alle afkroge af Danmark. Et projekt, der ifølge Lasse Bo Handberg fra Mungo Park Kolding kulminerede med etableringen af et selvstændigt Kulturministerium i 1961.

Nu ville Socialdemokraterne også til at tage ansvar for den åndelige udvikling af samfundet, da de mente at vide, hvad der var bedst for danskerne. →

» Jeg var med til at skabe Danmarks første egentlige græsrodsbevægelse. Og det glæder mig, at jeg, som kom ude fra 27. kartoffelrække, kunne være med til at gøre en forskel. «

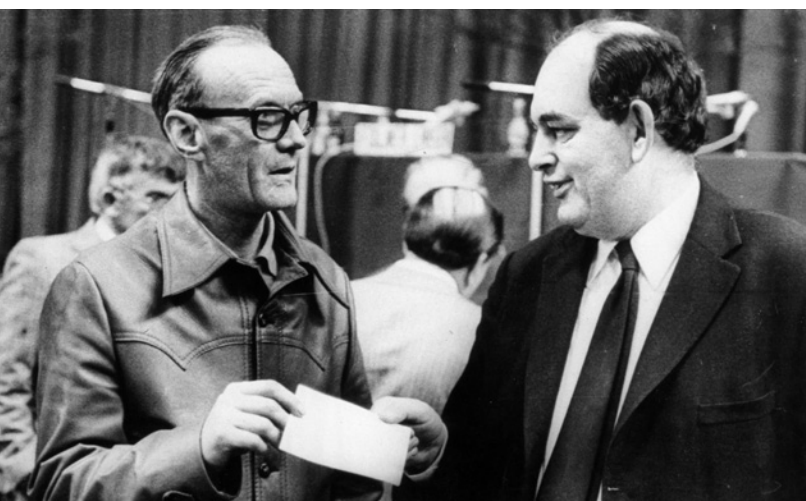

Peter Rindal, JydskeVestkysten, 2006

"Det sagde Peter Rindal nej til, og derfor blev han et vendepunkt i opfattelsen af den almoderlige, men også bedrevidende socialdemokratiske velfærdsstat, som prøver at hjælpe sine børn. Han ville ikke længere finde sig i, at skatten blev sat op, så velfærdsstaten kunne tage sig godt af borgerne. Derfor gjorde han op med en af grundstenene i det socialdemokratiske projekt," siger Lasse Bo Handberg.

Opfordringen fra Glistrup

Da Peter Rindal kom til København, blev han taget imod af kulturminister Hans Sølvhøj. Han lyttede, men kom ifølge Peter Rindal selv med nogle "sølle svar". Kulturministeriet igangsatte oplysningskampagner, som skulle sikre, at kunsten ikke kun holdt sig til hovedstaden, men derimod

kom ud i hele landet. Kulturkløften mellem København og provinsen skulle ryddes af vejen, lød det. Ikke overraskende fik Peter Rindals protester en polarkold modtagelse fra kunstnerlaget.

Forfatteren Jess Ørnbo udtalte, at lagerforvalteren "ikke var kommet over samlersstadiet". Omvendt blev Rindal mødt med klapsalver fra mange danskere.

"Kulturpaverne, journalisterne, medløberne og hele det aristokrati sablede mig ned, men på gaden, i bussen og i toget kom ganske almindelige mennesker hen til mig og sagde: Du har ret, Rindal!" udtalte han i 2005 til Morgenavisen Jyllands-Posten. Han fik også opbakning fra en yngre bornholmsk jurist ved navn Mogens Glistrup.

Det var før, Fremskridtsparti-stifteren for alvor indledte sit personlige korstog mod personbeskatningen og den offentlige sektor, som de år voksede og voksede. Og han opfordrede direkte Peter Rindal til at stable et politisk parti på benene.

"Jeg havde ikke evnerne til det. Hvis jeg havde sagt ja, så havde jeg nok været død for længst," sagde Peter Rindal i 2006 til JydskeVestkysten. Han ønskede nemlig ikke at gå politikervejen. Og han flyttede også til Grønland i et par år sammen med sin kone for at komme væk fra pressen og de kritiske kunstnere.

Nuanceret forhold til kunst

Men hans navn var for evigt forbundet med protesten mod Statens Kunstfond og det omfangsrige socialdemokratiske velfærdsprojekt.

Og da han kom hjem, blev han da også medlem af Fremskridtspartiet, som rev gulvtæppet væk under det etablerede Politikerdanmark i 1973. Mogens Glistrup valgte rent faktisk at udpege lagerforvalteren som partiets repræsentant i Statens Kunstfond.

Her sad Peter Rindal i 15 år, og hans erklærede mål var år efter år at få det afskaffet. Han stemte konsekvent imod, hver gang der skulle uddeles støtte.

"Men selv om jeg havde resten af de 25 medlemmer imod mig, vidste jeg, at jeg havde opbakning hos halvdelen af befolkningen. Det er den opbakning, som jeg har fået fra folk, der siger, at jeg gør det rigtige," sagde han i 2006 til JydskeVestkysten. De 15 år som medlem af repræsentantskabet satte dog sine kulturpolitiske spor på Peter Rindal.

"Placeringen i kunstfondens repræsentantskab har nok ført til, at jeg i dag har et noget mere nuanceret forhold til kunst, end jeg havde tidligere," sagde han i 1989 til Horsens Folkeblad. Og han bakkede da også op, da hjembyens Koldinghus skulle restaureres for statslige midler.

Pia Kjærsgaard: Jeg er ikke rindalist

Peter Rindal døde som 86-årig i 2009. De sidste år levede han en tilbagetrukket tilværelse i en beskyttet bolig i Odense. Han forblev dog medlem af Fremskridtspartiet, selv efter det var gået op i limningen.

"Det (medlemskabet, red.) følger med til kirkegårdsplænen," udtalte han i 2006 til JydskeVestkysten. Men både Kulturministeriet og Statens Kunstfond eksisterer stadigvæk i dag, og der bliver fortsat uddelt statsstøtte til landets kunstnere.

Og ser man på det kulturpolitiske landskab i dag, er der ingen partier, som holder fast i hans grundtanker om at sløje kunststøtten. Ikke engang i Dansk Folkeparti, der ellers opstod i ruinerne fra Fremskridtspartiet.

I partiets første 10 punkts-program stod der ellers, at "kulturen skulle gøres uafhængig af staten". Det mener Pia Kjærsgaard ikke i dag.

"Jeg er absolut ikke rindalist, og jeg har et langt mere rummeligt syn på kunsten og kulturen, end Peter Rindal havde. Der er brug for, at det offentlige skal støtte området. Det betyder dog ikke, at vi ikke kan gøre tingene anderledes," siger Pia Kjærsgaard og understreger, at Peter Rindal ikke har betydet noget synderligt for Dansk Folkeparti.

Det betyder dog ikke, at han har været irrelevant, siger Pia Kjærsgaard, som selv nåede at møde ham et par gange i sin tid som fremskridtspolitiker.

"Han gjorde op med, at man lå under for kunsteliten og at man ikke turde sige, at der var noget kunst, som simpelt

"Der er stadigvæk en forestilling om, at i København klapper kunstnerne hinanden på skuldrene og er derudover ligeglade med, hvad der sker i provinsen. Den skepsis ligger som en skjult dagsorden under de kulturpolitiske debatter, og det er uproduktivt," siger han.

Fik luft for frustrationerne

På Mungo Park Kolding mener direktør Lasse Bo Handberg fortsat, at Peter Rindal er relevant. Også selv om der er ingen partier, der bakker op om hans kulturpolitiske grundsyn i dag.

"Peter Rindal viste, at parnasset i København kan komme ude af trit med befolkningen, og han fik derved Socialde-

» Han gjorde op med, at man lå under for kunsteliten og at man ikke turde sige, at der var noget kunst, som simpelthen var grimt, og som ikke skulle have statsstøtte. Det har jeg respekt for. «

*Pia Kjærsgaard (DF)
Værdiordfører*

hen var grimt og som ikke skulle have statsstøtte. Det har jeg respekt for, og det er noget, der stadigvæk påvirker os den dag i dag," siger Pia Kjærsgaard.

Rindal var ventil for kritik

Mikkel Bogh, direktør på Statens Museum for Kunst, er heller ikke nogen rindalist og er langt fra enig med ham. Han mener dog, at Peter Rindal stadigvæk er relevant i dag.

"Rindalisten var et udtryk for, at der var et behov for at diskutere de offentlige prioriteringer. Peter Rindal turde sige det højt, og han blev derfor en stemme for dem, der var kritiske. Det har betydet, at kunstnerne i dag er blevet bedre til at formidle deres værker over for den brede befolkning," siger han og understreger, at Peter Rindals kritik også har været med til at sikre, at der er en geografisk og kønsmæssig spredning, når staten uddeler penge til kunsten.

Omvendt hænger Peter Rindals kritik af københavneriet i Kulturdanmark ved i dag, og det er ødelæggende, mener Mikkel Bogh.

mokraterne til at ændre deres projekt," siger Lasse Bo Handberg. Han mener, at Peter Rindal er kroneksemplet på, hvordan den danske samfundsdebat adskiller sig fra eksempelvis den norske og især den svenske.

"Den dialog, som Peter Rindal startede, og som Mogens Glistrup, Pia Kjærsgaard og Kristian Thulesen Dahl efterfølgende har overtaget, er én, hvor nogle kan få luft for deres frustrationer over et politisk og kunstnerisk parnas, som de ikke føler, lytter til dem."

Peter Rindal var ikke selv så skræsikker på, hvad han havde fået ud af sit projekt, da han som 85-årig skulle evaluere sit livsværk.

"Jeg hverken sejrede eller led nederlag. I øvrigt er jeg fortsat tilhænger af, at Statens Kunstfond nedlægges," fastslog rindalismens stamfader til Jyllands-Posten. ■

Altinget udgiver to ugentlige nyhedsbreve om kulturpolitik med baggrund, interviews og portrætter.

Alting er tilbage ved det gamle på Island

Er islændingene gale eller geniale? Det er et spørgsmål, som er blevet rejst mange gange i kølvandet på finanskrisen, og som det stadig ikke er muligt at give et entydigt svar på.

Gale, fordi man trodsede resten af verden og lod bankerne kollapse i stedet for at holde hånden under dem? Eller geniale, fordi man af IMF senere blev fremhævet som mønster-eksemplet på at bryde ud af krisen.

Et andet spørgsmål, som trænger sig på efter en uge på den nordatlantiske vulkanø, er, hvorfor alting synes at være tilbage ved det gamle. Den borgerlige alliance, som sad på magten 18 år i træk frem til 2009, er efter blot en enkelt valgperiode i opposition tilbage i regering.

Og befolkningen, som gik på gaden med gryder og stegepander hver lørdag for at vække magteliten, synes ikke længere at bekymre sig om, at den forfatningsændring, som de vedtog ved folkeafstemning, nu er lagt på is.

Den islandske økonomi sank i grus i løbet af en uge i oktober 2008. Man havde ikke andet valg end at lade landets tre største banker, som alle skyldte astronomiske beløb til udenlandske investorer, kollapse. Bunden faldt ud af aktiemarkedet, som blev

reduceret med 75 procent. Den islandske krone mistede 80 procent af sin værdi over for euroen. Folks disponible indkomst faldt med en fjerdedel, mens hver tiende islænding kunne kalde sig teknisk insolvent.

Men strategien virkede. Og roserne fra IMF var store, da Island som det første af krisens hårdt medtagne ofre kunne betale sine lån tilbage - endda før tid.

Nu vokser økonomien atter på Island, som siden 2011 har oplevet vækstrater omkring to procent. Og umiddelbart er det da også svært at se fortællingen om den genrejste atlantehavsø som andet end en succeshistorie.

En række islandske aktører mener dog, at problemerne på den tidligere danske koloni stikker dybere. I efteråret 2008 var Asgeir Jonsson chef-økonom i Islands dengang største bank, Kaupthing Bank. Nu underviser han i økonomi på universitetet i Reykjavik. Han er også forfatter til bogen "Why Iceland: How One of the World's Smallest Countries Became the Melt-down's Biggest Casualty".

Bedømt ud fra mængden og kvaliteten af rod har han ikke haft svært ved at finde sig til rette i den offentlige sektor. Papirstakke, gamle aviser, boardingcards og antikke artefakter

Island har på syv år gennemlevet et økonomisk kollaps, en revolution og en grundlovsproces, der er kørt af sporet.

Nordboerne smed magthaverne på porten. Men i dag er de etablerede partier tilbage ved roret.

såsom resterne af en plov hober sig op på kontoret i udkanten af Reykjavik. Han medgiver, at en devaluering har den fordel, at den styrker landets konkurrenceevne.

"Men hvis devaluering er medicinen, er problemet, at man ikke kan kontrollere dosen. En devaluering på 30 eller 35 procent er måske godt, men hvordan stopper man der," spørger Asgeir Jonsson, som er fortaler for, at Island søger om medlemskab i EU for at sikre økonomien.

Optagelse i EU var et af de punkter, som en ny socialdemokratisk regering gik til valg på, da den i 2009 af-

» Der var en
flamme, som
blussede op, og så
brændte den ud igen.
Og så gik det op for
islændingene, at det
er nemmere at blive
derhjemme og se
fjernsyn. «

Ragnheidur Eiríksdóttir
Journalist og strikkeekspert

løste Selvstændighedspartiet, som de sidste 18 år havde siddet på magten. Hver lørdag efter krisens udbrud mødtes demonstranter foran det islandske parlament, Altinget, for at udtrykke utilfredsheden med især den borgerlige magtelite, som blev holdt hovedansvarlig for den kuldsejlede økonomi.

Protesterne fik hurtigt et navn, Kasse-rollerrevolutionen, fordi demonstranterne bankede på gryder og pander for at få politikerne til at vågne op.

Man fik sin vilje: Regeringen gik af, og den nye socialdemokratiske regering ledet af Johanna Sigurðardóttir svor, at man som led i genopretningen ville udfærdige en ny grundlov, som blandt andet skulle sikre stemmelighed og lige adgang til landets naturressourcer.

Grundlovsfædre ved lodtrækning

Man trak 950 tilfældige islændinge op af hatten, der i et nyt nationalt forum skulle skabe rammerne for arbejdet med forfatningen. Tanken var, at det skulle være folkets grundlov, og at politikerne derfor skulle holdes fri af processen.

“Det var dybt demokratisk. Alle havde lige stor chance for at præge arbejdet,” forklarer Thorvaldur Gylfason. Han var en af de 950 - der senere blev reduceret til 25 - som stod i spidsen

for forfatningsarbejdet. Men han er også professor i økonomi ved universitet - og kollega med Asgeir Jonsson - og derfor særligt optaget af udfordringerne ved arbejdet.

Gylfason fortæller historien om den seje og knoklede vej mod en ny forfatning fra havestuen på en af Reykjavíks højeste beboelsesejendomme. Herfra kan man øjne det meste af byen samt fjeldene i baggrunden.

Og når han smider fødderne på skamlen og falder tilbage i ryglænet, fornemmer man, at den næste halvanden time bliver alt andet end en hyldestsang til det islandske politiske system.

Det begyndte ellers godt. Forfatningsudvalget enedes om et forslag, som blev sendt til afstemning i befolkningen. Processen blev godt nok forsinket af, at oppositionen klagede til Højesteret over nogle teknikaliteter i forbindelse med valgproceduren, men i oktober 2012 stemte 66 procent af vælgerne ja til en ny grundlov.

“Et af de store problemer ved det islandske valgsystem er, at det er meget lettere at få sine kandidater valgt på landet frem for i byerne. Det betyder, at partier, som står stærkt blandt fiskere og bønder, traditionelt har haft stor magt på Island. Det giver ingen mening, at en bonde har dobbelt

så meget at skulle have sagt som en bybo,” siger han.

Et andet punkt handler om adgang til naturressourcer. Havet omkring Island er blandt verdens bedste fiskerifarvande, men på grund af gamle kvoteregler tilfalder rigdommene en lille gruppe bådere. Nu skulle for tjenesten føres tilbage til fælleskassen, var budskabet.

Og så gik processen i stå. Forfatningen skulle først ratificeres af den siddende regering, og efter et valg skulle en ny regering så foretage endnu en ratificering.

Men på grund af en række lovtekniske detaljer lykkedes det aldrig den socialdemokratiske regering at få bragt forfatningen til afstemning, og siden de borgerlige partier i 2013 atter rykkede ind i regeringskontorerne, har arbejdet været lagt på is.

“Forestil dig, at det var sket i Sverige. At befolkningen havde sagt nej til euroen, men at politikerne havde indført den alligevel. Det er helt uhørt i vores del af verden, at politikerne ikke respekterer folkets ønske.”

Thorvaldur Gylfasons forklaring er, at en ændring af valgreglerne ville bringe mange politikeres mandat i fare. Og fordi båderne altid har →

været meget magtfulde på Island - branchen tegner sig for 40 procent af landets samlede eksport - tør man ikke pille ved deres privilegier.

"De fleste udlændinge, som hører denne historie, har svært ved at tro på den. Man har et indtryk af, at Island er demokratiets fadder, og det er måske også rigtigt, men i dag minder Island meget mere om lande som Rusland og Ukraine."

Det sidste kardinalpunkt i Gylfasons svada er, at regeringen med Sigmundur David Gunnlaugsson i spidsen har afbrudt forhandlingerne om EU-medlemskab.

"Grunden til, at folk ikke demonstrerer længere, er, at de er blevet trætte. Ligesom russerne er vi blevet trætte af at kæmpe med politikerne," siger han.

Hjem til sweateren

En af dem, der deltog i de ugentlige demonstrationer foran parlamentet, er Ragnheidur Eiríksdóttir. Hun beskriver sig selv, som de fleste islændinge ville gøre: rastløs, passioneret, travl og måske også en kende forvirret.

Når man slår hende op på nettet, præsenteres hun som ekspert i sex og kunsten at strikke traditionelle islandske sweatre.

Hun forklarer, at mange islændinge i de første år efter krisen søgte tilbage mod gamle værdier: Man genopdagede glæden ved at strikke, hygge sig med familien og være i naturen.

Og hvor det tidligere gav point at køre langsomt gennem Reykjavík i gigantiske monstertrucks, var det nu populært at dyrke kulinariske delikatesser som fårenosser og rådden haj.

Og selvfølgelig strikker folk stadig, forklarer hun fra sofaen i sin tilrodede stue med Slotspilsner på bordet.

Men bare ikke lige så meget, som de gjorde for få år siden, og selv er hun netop blevet ansat som journalist på landets tredjestørste avis, DV.

"Det var vigtigt at være en del af bevægelsen. Og til sidst var det sådan, at min datter, som dengang var fem år, spurgte: Mor, hvornår skal vi protestere igen," fortæller Ragnheidur Eiríksdóttir.

Og selv om det var kraftfuldt at opleve, at det at demonstrere kunne gøre en forskel, understreger hun alligevel, at den politiske hukommelse er kort.

Ellers ville de gamle partier ikke være tilbage ved magten igen. Hun vurderer, ligesom Gylfason, at grunden til, at protesterne i samfundet ikke er mere højlydte, ganske enkelt er, at folk er blevet trætte.

"Der var en flamme, som blussede op, og så brændte den ud igen. Og så gik det op for islændingene, at det er nemmere at blive derhjemme og se fjernsyn."

Da Island gik til valg i foråret 2009, var De Venstre-Grønne under ledelse af Steingrímur J. Sigfússon det parti, som bedst formåede at oversætte forandringer i samfundet til politiske mandater.

Partiet blev juniorpartner i en socialdemokratisk regering, hvor Sigfússon satte sig på posten som finansminister. Men til trods for, at man - i al fald ifølge IMF's vurdering - til punkt

» Man har et indtryk af, at Island er demokratiets fadder, og det er måske også rigtigt, men i dag minder Island meget mere om lande som Rusland og Ukraine. «

Thorvaldur Gylfason
Professor i økonomi

og prikke formåede at styre vulkanøen gennem krisen - blev man alligevel slagtet af vælgerne ved næste valg. Her høstede man ikke engang en fjerdedel af stemmerne.

Hvad gik galt? Sigfusson, der i dag er afløst som formand, mener, at man ganske enkelt var oppe imod så hårde odds, at det blev nødt til at gå galt.

"Det var en meget svær tid. Og selv om vi gjorde vores bedste, var det umuligt at gøre folk tilfredse," forklarer han på en skrattende telefonforbindelse fra det nordøstlige Island.

På grund af tumultariske vindforhold er alle luftveje spærret over det centrale Island, så Steingrímur J. Sigfusson er taget til fange under et besøg i sin valgkreds.

"Måske forsøgte vi at udrette for meget på én gang, men det var jo netop en del af kravet fra revolutionen. Nemlig at vi skulle løse krisen, genskrive forfatningen og gennemføre en række andre love. Men det gjorde heller ikke opgaven nemmere, at vi var oppe imod en uansvarlig opposition, som lokkede med tomme løfter om gældssanering af husejerne."

En anden udlægning er, at I viste jer at være sårbare for mange af de samme beskyldninger om magtelitisme og korrupsion, som ellers primært har været rettet mod de borgerlige partier?

"Det er meget unfair at bebrejde os for løbet omkring vedtagelsen af en ny forfatning. Vi gjorde, hvad vi kunne, men løb til sidst tør for både tid og magt i parlamentet," siger Steingrímur J. Sigfusson.

EU spøger

Tilbage på et tilstoppede kontor på universitetet bekræfter Asgeir Jónsson den tidligere finansminister i, at krisen kan vise sig at føre til varige vælgerskred. Og professoren tror ikke på, at det vil lykkes det regerende Fremskridtsparti at vinde vælgerne med valglofter igen.

Men de væsentligste forandringer på Island skal ikke ske inden for, men uden for det politiske system, hvis man for alvor skal turde tro på forandring, understreger han.

"Et af de største problemer på Island er, at politik fylder for meget. Vi savner en stærk professionel sektor, som kan løse nogle af de problemer, som i dag håndteres af politikerne. Og derfor er der intet ved den nye forfatning, som forklarer krisen eller løser vores institutionelle problemer."

"Mange tror på myten om, at vi er et uskyldigt land, som blev overtaget af banditter, og hvis bare vi burer de slemme drenge væk, så bliver alting godt igen. Men det er altså totalt bullshit."

Og i den forstand er forfatningsstriden blot en afstikker fra den agenda, der ifølge Jónsson venter Island: nemlig beslutningen om at træde fuldgyldigt ind i det europæiske fællesskab. ■

Klaus Ulrik Mortensen skriver til daglig nyheder, baggrund og analyser i Altinget: teknik og Altinget: velfærdsteknologi.

Doing an Iceland

Island valgte en radikalt anderledes tilgang til landets gælds-krise end den opskrift, man følger i Sydeuropa.

Den amerikanske økonom og nobelprismodtager Paul Krugman har endda et særligt navn til kuren: Doing an Iceland.

HER ER DE FIRE INGREDIENSER:

- Lad bankerne kollapse
- Devaluer valutaen
- Indfør stram valutakontrol
- Undlad at betale udlandsgæld

Fakta om Island

Island har omtrent 325.000 indbyggere.

To tredjedele af indbyggerne bor i eller i nærheden af hovedstaden Reykjavík.

Islands parlament, Altinget, har 63 medlemmer.

I år 930 grundlagde man, hvad der senere blev kendt som verdens ældste demokrati i Thingvellir øst for Reykjavík. Her mødtes repræsentanter fra de herskende klaner for at drøfte vigtige spørgsmål.

I 2005 var Island verdens tredje-rigste land målt i BNP pr. indbygger. I 2013 lå landet nummer 16 på listen.

Økonomi og medlemstal er vigtig for interesseorganisationernes succes. Men der er masser af muligheder for indflydelse i det danske politiske system.

Det er godt at være rig og at have masser af medlemmer, men ...

På en god dag formår Landbrug & Fødevarer at kvæle et lovforslag om at ændre beskattningen af andelsselskaber.

Og trods modstand fra industrien landede Forbrugerrådet Tænk opgaven med at drive den kemiske vagthund KemiWatch. Eksempler på, at både små og store organisationer kan påvirke politikere og beslutninger.

De rigeste og største organisationer i det danske interesselandskab står for en uforholdsmæssig stor del af kontakten med medier, politikere og forvaltning. Men penge og pondus gør det ikke alene. Altinget har kigget nærmere på de 20 organisationer, som i et forskningsprojekt fra 2014 viste sig som de mest aktive deltagere i den politiske interessekamp. Og trods en overvægt af organisationer med mere end 100 millioner kroner i indtægter om året eller medlemstal over 100.000, så er der ikke et entydigt billede af, at ressourcer giver politisk adgang.

"Det hjælper at være rig. Det hjælper at være stor. Det hjælper at have

mange medlemmer. Men det er ikke en nødvendig forudsætning," fortæller Peter Munk Christiansen, professor ved Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet, som er en af de tre forskere bag undersøgelsen.

Skævt, men åbent

Peter Munk Christiansen forklarer, at der er en skævhed i det danske system, hvor nogle få organisationer står for langt størstedelen af den politiske interessevaretagelse, mens de fleste har meget begrænset kontakt til medier, beslutningstagere og forvaltning. Til gengæld er der mulighed for at komme til orde, hvis man har den rette sag og evnerne til at formidle den de rette steder.

"Der er nogle åbne elementer i systemet, der gør, at nogle, der har en god sag eller er særligt dygtige, har mulighed for at slå igennem på trods af relativt få medlemmer og små indtægter," siger Peter Munk Christiansen. Han peger på, at for eksempel Forbrugerrådet Tænk kommer langt med relativt begrænsede ressourcer:

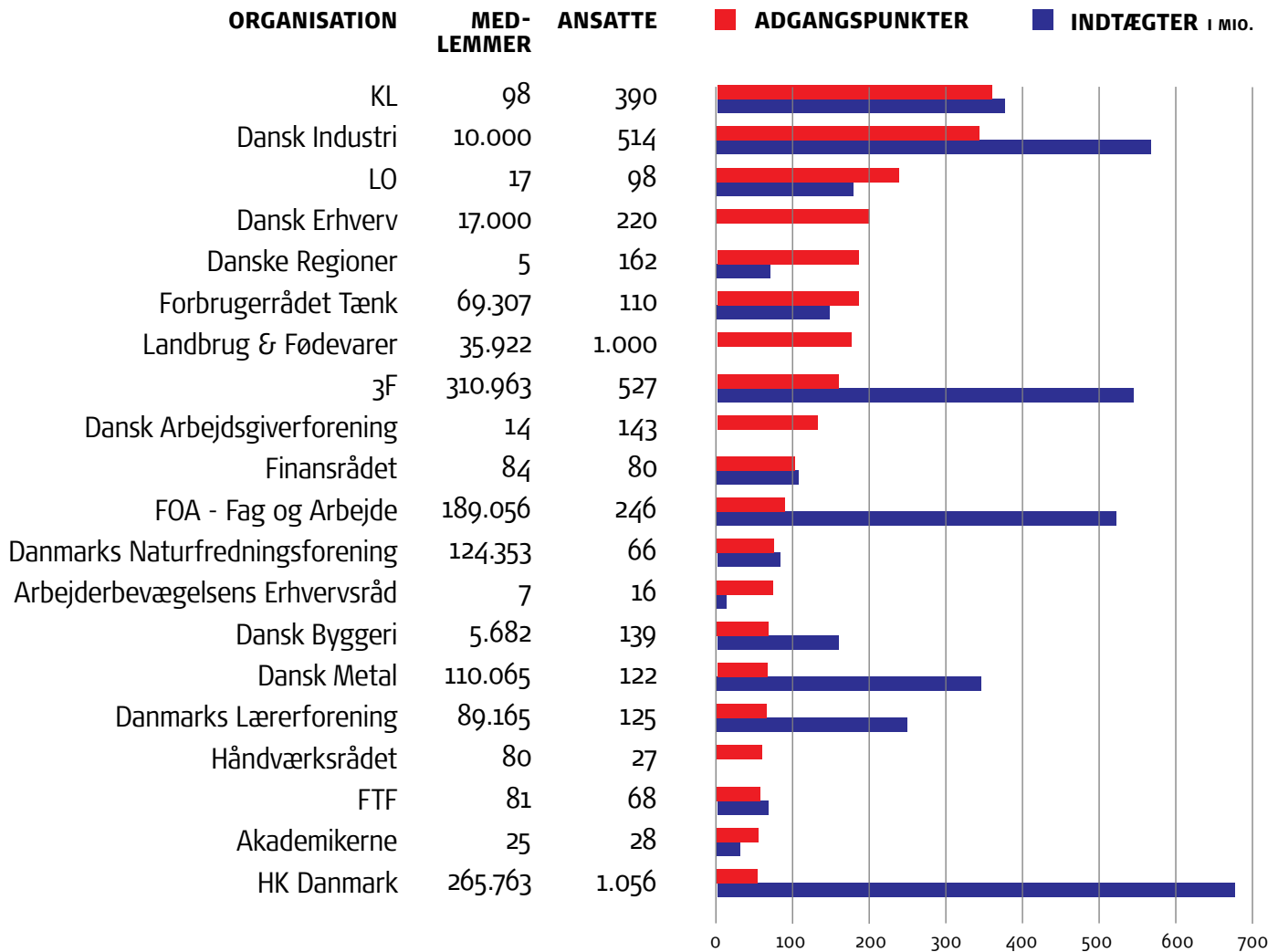
"Der er et stort rum for at være dyg-

tig. Struktur og ressourcer gør ikke det hele. Det kan være, man har en karismatisk formand eller direktør, et dygtigt sekretariat eller noget fjerde, som gør, at man kan komme frem," siger Peter Munk Christiansen.

Public affairs-direktør Lars Nielsen er professionel interessevaretager i bureauet PrimeTime. Han har selv arbejdet i blandt andet Finansrådet og for Det Radikale Venstre på Christiansborg, så han kender interesse-spillet fra flere sider. Han bakker op om, at det danske system rummer gode muligheder for at gøre en forskel, også for små interesseorganisationer.

"Jeg er fuldstændig enig. Der er masser af andre muligheder i dansk politik. Især hvis du har en udvidet selv-kritik, og du har et stort nok venne-netværk, så kan du nå meget langt, uanset hvor stor en organisation du er," siger Lars Nielsen, som mener, at det er sagen, der er afgørende.

"Jo mere samfundsnytte du kan have med din sag, jo større chancer har du," lyder det fra public affairs-direktøren.

SÅDAN HAR VI GJORT

Listen viser organisationernes adgang til tre centrale arenaer i den politiske beslutningsproces, forvaltning, medier og parlament.

Undersøgelsen omfattede mere end 1.100 organisationer, de 20 organisationer på denne liste er de organisationer med flest adgangspunkter. Opgørelsen er lavet af de tre forskere Peter Munk Christiansen, Anne Skorkjær Binderkrantz og Helene Helboe Pedersen, alle fra Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet.

Adgangspunkter er målt ud fra:

- Forvaltningen: Pladser i råd og nævn
- Medierne: Optræden i artikler i Jyllands-Posten eller Politiken i en afgrænset periode
- Parlament: Møder med udvalg eller folketingsmedlemmer samt skriftlige henvendelser fra organisationerne som er blevet omsat til udvalgs spørgsmål, samrådsspørgsmål eller §20-spørgsmål.

Altinget har indsamlet data på økonomi, antal medlemmer og ansatte. De er så vidt muligt opgjort i begyndelsen af 2015, ligesom antallet af medarbejdere. Indtægter er opgjort efter regnskaber for 2013.

Interesseorganisationerne kæmper i en arena, hvor der ikke er nogen opskrift på succes. Undersøgelsen af interesseorganisationerne bygger på data for, hvor mange kontakter den enkelte organisation har haft med medier, forvaltning og Folketing på nogle afgrænsede felter.

Og selv om man har meget kontakt, er det ikke nødvendigvis det samme, som at man får indflydelse.

"Det er svært at kvantificere, fordi det kan være, at tre kontaktpunkter kunne have flyttet hele regeringens politik. Andre kan have 20 kontakter, som ikke har betydet noget. Det kræver faktisk, at man ser på den enkelte kontakt," siger Lars Nielsen.

For eksempel figurerer de cirka 700.000 medlemmer af Ældre Sagen ikke på listen. Man skal faktisk helt ned på listens nummer 29 for at finde den store ældreorganisation.

Peter Munk Christiansen giver Ældre Sagen en relativt hård bedømmelse, for han mener, at de mange medlemmer burde give mere vægt.

"Jeg synes, de underspiller deres potentiale, fordi de primært spiller i mediearenaen," siger Peter Munk Christiansen.

"De kan være et eksempel på, at man ikke spiller på alle de strenge, der er på instrumentet. Og det kommer måske til at koste noget på indflydelsen," siger professoren fra Aarhus.

Venner og selvkritik

Lars Nielsen fra PrimeTime fremhæver selvkritik og et netværk, der ofte skal være større, end man tror, som afgørende elementer i god interessevaretagelse.

"Du er nødt til at have et stort og opdateret netværk, for tingene går hurtigt. Du skal have mere end de tre-fire gode kontakter," siger Lars Nielsen. Han forklarer, at en stor, bred interesseorganisation skal have et enormt netværk for at kunne holde sig orienteret bredt.

"Man er tvunget til ikke bare at tro på sin rygmarvsreaktion. Det er en klassisk fejl, at man sidder og læser avisen og tror, man kender de →

rigtige, og ved, hvad de mener. Tingene går så hurtigt, at man er nødt til at have en, man kan ringe til og sige: Er det rigtigt forstået, når jeg læser det sådan," siger Lars Nielsen. Han understreger, at det kritiske blik skal pege indad.

"Man er i særdeleshed nødt til at være meget selvkritisk i forhold til ens rygmarvsreaktioner," siger Lars Nielsen.

Øverst på kontaktlisten

Nogle organisationer har gavn af at stå øverst på kontaktlisten på deres fagområde. Peter Munk Christiansen mener, at Danmarks Naturfredningsforening til en vis grad lever højt på sit store sekretariat, som især er beskæftiget med fredningssager – og så har Naturfredningsforeningen i en lang årrække nærmest haft en særligt privilegeret rolle i miljøsager.

"Der findes en privilegie-logik, når man skal finde ud af, hvem man kan snakke med, så bliver det ofte de største. Så når man har snakket med DN, har man talt med de grønne organisationer, selvom det ikke er en paraplyorganisation," siger Peter Munk Christiansen.

"Når der er 50 organisationer på miljøområdet, og embedsmændene tænker, at der er nogle af dem, der er for flippede og går i bare tæer, så ringer man til Naturfredningsforeningen," siger Peter Munk Christiansen.

Det er dog ikke nok at have adgang til de mange formelle fora, som eksempelvis Danmarks Naturfredningsforening har. Lars Nielsen fra PrimeTime peger på, at det formelle system med råd og nævn er en nødvendig kontaktflade.

Men den har også sin begrænsning. "Den formelle verden er ofte nødvendig, fordi den giver dig et netværk, en viden og en adgang. Men for at fuldføre en politisk indflydelse så er det ikke nok," siger Lars Nielsen og tilføjer:

"Du kan godt have en enormt god formel kontakt til en styrelse, men du ved også, at i sidste ende er det ikke nok, hvis der er politikere inde over." ■

Lille, fokuseret og med ind- flydelse

Forbrugerrådet Tænk er i fint selskab blandt de mest aktive organisationer i forhold til medier, politikere og forvaltning. Bemærkel-

sesværdigt med et medlemstal på omkring 69.000 og en omsætning, der er et godt stykke fra de trecifrede millionbeløb, som resten af toporganisationerne mønstrer.

"Det er interessant, at en organisation som Forbrugerrådet Tænk klarer sig så godt, som den gør," siger Peter Munk Christiansen om den relativt lille organisation, som er med helt i toppen af organisationer, der er aktive i den politiske arena.

Forbrugerrådet Tænk markerer sig som en relativt lille organisation, som formår at gøre sig gældende i et selskab, hvor de andre organisationer har langt flere penge og ansatte. Hård prioritering og faglighed er ifølge rådets direktør nøglen.

Lars Pram, direktør i Forbrugerrådet Tænk, forklarer, at rådet er afhængig af at have en gruppe dedikerede og fagligt meget stærke medarbejdere, fordi der ofte er tale om en meget ulige kamp.

Når forbrugernes rettigheder i forhold til private oplysninger på internettet diskuteres, så har Forbrugerrådet Tænk en enkelt jurist med det speciale, som er oppe mod mastodonter som Google og Facebook.

"Vi er oppe imod meget stærke interesser. Vi er oppe mod en industri og et erhvervsliv, som har enorme muskler at spille med. De overmatcher os på det økonomiske," siger Lars Pram. →

FLEX FUNDING

Vækstpakken der virker: En seriøs udfordrer til bankerne

Danmarks første online crowd-funding virksomhed, **Flex Funding**, er nu klar med tilbud om lån til konkurrencedygtige priser til små og mellemstore virksomheder og højere renter til bankkunderne.

Flex Funding er en online auktion for penge, hvor private låner direkte til virksomheder i Danmark. Vi matcher virksomheder, som søger om lån, med långivere. Der er ingen mellemænd, ingen banker og ingen skjulte gebyrer. Det er en meget bedre forretning for både virksomheder der søger om lån og bankkunder med penge på kontoen.

Lige siden bankerne blev ramt af finanskrisen, har de fortalt os, at de vil låne igen til virksomheder og nye jobs, at de har penge at låne ud, og at de er kommet over krisen. Men på trods af alle disse tomme løfter sidder de små og mellemstore virksomheder stadig uhjælpeligt fast i kreditklemmen. De kan ikke låne penge, så de kan skabe vækst og jobs til gavn for os alle.

Bankerne er finansdirektørernes største frygt. En ubehagelig kreditklemme. Og ifølge tidsskriftet *Finans/Invest* er der noget om frygten. Bankerne har udnyttet krisen og sendt renten i vejret og scorer dermed for store summer på deres kunder. I **Flex Funding** kan virksomhederne stole på renten og lånevilkårene i hele lånets løbetid, så de undgår alt besværet og alle bekymringerne.

Beregn selv på flexfunding.com

Flex Funding A/S er en finansiel virksomhed stiftet af Henrik Vad, som også er aktionær og adm. direktør i virksomheden. Henrik Vad har en mangeårig karriere som direktør i skandinaviske banker og finansielle virksomheder, herunder 17 år som adm. direktør i svenske Skandiabanken, som han etablerede og udviklede til Danmarks største internetbank. Henrik Vad er cand.jur. fra Københavns Universitet.

Læs mere på flexfunding.com

» Vi er oppe imod meget stærke interesser. Vi er oppe mod en industri og et erhvervsliv, som har enorme muskler at spille med. De overmatcher os på det økonomiske. «

Lars Pram

Direktør, Forbrugerrådet Tænk

Han forklarer, at rådet arbejder med tre kerneværdier, som skal være en hjørnesten i alt rådets arbejde.

"De vigtigste nøgleord for vores politiske arbejde er, at vi er uafhængige, troværdige og faktabaserede. Det baserer vi alt vores politiske arbejde på, hvad enten det er i råd og nævn eller i samarbejdet med de folkevalgte eller embedsmændene," siger Lars Pram.

De relativt få ressourcer betyder, at Forbrugerrådet Tænk er nødt til at prioritere meget skarpt i, hvilke spørgsmål der bliver taget op.

"Det skal ikke være nogen hemmelighed, at der er en række vigtige emner, som vi gerne ville kaste os over, men ikke har ressourcerne til. Vi må prioritere ganske hårdt," siger Lars Pram og forklarer, at han har to fødevarepolitiske medarbejdere, som i princippet skal kunne matche hele politiske afdelinger hos Landbrug & Fødevarer og DI.

Mål: 100.000 medlemmer

Forbrugerrådet Tænk har sat et mål om at få flere medlemmer. Det erklærede mål er 100.000 medlemmer ved udgangen af 2016. Og det er både for at øge rådets gennemslagskraft politisk og i forhold til industrien.

"Det betyder noget, for det giver en styrke og en legitimitet, som vi har brug for. Vi har også mere end 30 medlemsorganisationer på forskellige områder, og det er en uvurderlig styrke," siger han.

"Jo flere danskere der bakker op, jo stærkere kan vi tale på vegne af forbrugerne over for politikerne, embedsmænd og andre organisationer," siger Lars Pram.

Og det er en god ide at fokusere på medlemmer, hvis man spørger Lars Nielsen, der er public affairs-direktør i bureauet PrimeTime.

"Medlemmer gør det legitimt for dig at tale. De klassiske erhvervsorganisationer, som har medlemmer som for eksempel DI, Dansk Erhverv og Finansrådet, har legitimitet, fordi de har en stor organisationsgrad," siger Lars Nielsen. Han forklarer, at for eksempel Forbrugerrådet Tænk, Naturfredningsforeningen og Ældre Sagen i kraft af mere

sammensatte målgrupper er nødt til at have et større medlemstal for at få legitimitet. Men medlemstal er heller ikke et krav for at få indflydelse.

"Du kan for eksempel godt have indflydelse, selvom du har medlemstilbagegang. For indflydelse handler også om at kunne se behovet blandt embedsmændene og politikerne. Hvis du har en sag, som er samfundsnyttig, så har du en sag, der kan rykke, uanset hvor mange medlemmer du har," siger Lars Nielsen.

På finansloven

Forbrugerrådet Tænk har en lidt spøjst dobbeltrolle, fordi der hvert år er afsat penge til rådet på finansloven. Peter Munk Christiansen peger på, at det også er udtryk for stor velvilje fra det politiske niveau.

"Forbrugerrådet er en statsubsidieret interesseorganisation, og lovgiverne er meget venlige over for Forbrugerrådet, selv om rådet driver lobbyvirksomhed mod blandt andet staten. Desuden udpeger eller indstiller rådet medlemmer til en lang række nævn," siger Peter Munk Christiansen.

Lars Pram, direktør i Forbrugerrådet Tænk, understreger, at midlerne ikke har indflydelse på rådets uafhængighed. "Vi går altid benhårdt efter at varetage forbrugernes interesser, og det er netop det, vi får finanslovspengene til," siger Lars Pram. Og Lars Pram fortæller, at der er flere veje til at styrke Forbrugerrådet Tænk.

"Vi kan økonomisk blive stærkere på mange måder. Vi kan gøre det ved at få flere medlemmer. Men vi kan jo også gøre det gennem finanslovsforhandlingerne," siger Lars Pram.

Han giver som eksempel, at Forbrugerrådet Tænk i en årække har arbejdet for at få politisk opbakning til, at passagererne i den kollektive trafik fik en stærkere stemme.

"Det er et godt eksempel på, hvordan vi kan styrke det forbrugerpolitiske arbejde," siger Lars Pram. Det har nu ført til en bred politisk aftale om en øremærket bevilling til Passagererpulsen, der er blevet placeret hos Forbrugerrådet Tænk. ■

Erhvervstoppen konkurrerer, fagbevægelsen rustet op

DI og Dansk Erhverv fører an i erhvervsorganisationernes kamp om interesser og medlemmer, mens erhvervslivet tilsammen giver fagbevægelsen baghjul.

Størstedelen af de politisk aktive organisationer er enten erhvervsrepræsentanter eller faglige organisationer.

Erhvervsorganisationerne fører sammenlagt an, og sammenlagt har erhvervsorganisationerne i toppen af listen 228 kontaktpunkter mere end de faglige organisationer. Det svarer omtrent til LO's antal kontaktpunkter.

Det kan skyldes den skærpede konkurrence blandt erhvervsorganisationerne. Peter Munk Christiansen mener for eksempel, at Dansk Erhvervs placering i toppen af listen er udtryk for, at organisationens langvarige stræben efter at være lige så slagkraftige som DI efterhånden begynder at bære frugt.

"De har brugt rigtig meget krudt på at blive et rigtigt alternativ til DI, og det er de i stigende grad blevet," siger Peter Munk Christiansen.

Men DI er stadig i en klasse for sig, når det gælder adgangen til den politiske beslutningsproces.

Længere nede på listen er der dog plads til en håndfuld andre erhvervsorganisationer på nogle af de områder, hvor DI ikke står så stærkt. Dansk Byggeri, Finansrådet, Landbrug & Fødevarer og Håndværksrådet er alle blandt de 20 øverste.

Historisk betinget

En lang række faglige organisationer er også at finde blandt de mest aktive i den politiske arena. Blandt andet →

» Der har været et skred igennem en række år i forholdet mellem erhvervsorganisationer og faglige foreninger.

Men de faglige organisationer har set det, og på en række felter har de oprustet, så jeg tror, man skal passe på med at undervurdere dem. «

Lars Nielsen

Public affairs-direktør, PrimeTime

→

er Fagligt Fælles Forbund, 3F, at finde højt oppe på listen.

"Noget af det er historisk betinget. 3F har stolte aner helt tilbage til grundlæggelsen af fagbevægelsen, og de har en stor organisationsprocent på deres område," siger Peter Munk Christiansen. Han peger desuden på, at selv om 3F tilsyneladende ikke har den største pengetank blandt interesseorganisationerne på listen, så kan det være misvisende.

"3F har rigtig mange penge lokalt og mange ansatte i de lokale afdelinger, så det er svært at vurdere, hvor mange ressourcer de faktisk har," siger Peter Munk Christiansen.

Den historiske tradition for at søge indflydelse gør sig også gældende hos Metal, mens det omvendte ifølge Peter Munk Christiansen er tilfældet, når det gælder HK Danmark, som trods et stort medlemstal er nummer 20 på listen.

"HK har ikke samme tradition for at blande sig i politik, og generelt er der

en lavere organisationsgrad i handels- og kontorfagene," siger Peter Munk Christiansen.

"De har set det"

Public affairs-direktør i bureauet PrimeTime Lars Nielsen vurderer dog, at der er bevægelse i de faglige organisationer for samlet at stå stærkere.

"Der har været et skred igennem en række år i forholdet mellem erhvervsorganisationer og faglige foreninger.

Men de faglige organisationer har set det, og på en række felter har de oprustet, så jeg tror, man skal passe på med at undervurdere dem," siger Lars Nielsen.

Han mener, at fagbevægelsen spiller på mange strenge, og de seneste meldinger om at fusionere LO og FTF viser også, at der er overvejelser om, hvordan de faglige organisationer kan placere sig bedre.

"Jeg tror, man skal passe på med at erklære dem døde og uden for indflydelse," konstaterer Lars Nielsen. ■

Har du et budskab til Danmarks beslutningstagere?

Annoncér i Altingets medier

- Samtlige folketingsmedlemmer, ministre og departementschefer
- 180.000 brugere, 980.000 sidevisninger og 295.000 besøg om måneden

Vil du nå de passive jobsøgere inden for dit område?

- 75% har en lang videregående uddannelse
- 35% er ledere
- 70% arbejder i Region Hovedstaden
- 35% er mellem 30 og 45 år

Ring og få yderligere oplysninger
om vores topbannere, vores artikel-
bannere og vores jobannoncer.
Information og bestilling på 3535 1010
og annoncer@altinget.dk

Altinget

- alt om politik

Idealist på deltid

- vagthund på fuld tid

Sætter man ulven til at vogte ulve? Sådan lød bekymringen, da Jørgen Steen Sørensen i 2012 blev udpeget som ny ombudsmand.

Sørensen kom fra en stilling som rigsadvokat og havde forinden gjort karriere i Justitsministeriet, hvor han blandt andet var arkitekt bag terrorpakken og fik ry som en stenhård strammer i forhandlingerne om offentlighedsloven.

Flere var derfor skeptiske overfor, om man nu satte 'systemets mand' til at kontrollere systemet. Om netop han kunne være de udsatte borgers værn og vagt. Nu er der gået tre år. Og kritikken er forstummet.

I ombudsmandens hjørnekontor på Gammeltoft i Københavns indre by har Jørgen Steen Sørensen selv flere forklaringer på, at han ikke længere stemples som systemets mand.

"Dels kan der være den generelle forklaring, at når folk har set sager, hvor de har tænkt, at det 'fandme er for galt', så har de efterfølgende konstateret, at ombudsmanden har ment det samme," siger han og fortsætter: "Dels kan der være den konkrete forklaring, at jeg i min første tid var 'heldig' – sagt med store gåseøjne – at der dumpe nogle meget spektakulære sager om centrale ministerier ned i huset."

En af de sager handlede om, hvordan Statsministeriet, Justitsministeriet og Politiets Efterretningstjeneste efter valget i 2011 forhindrede, at Henrik Sass Larsen (S) blev minister.

"Her måtte vi udtale hård kritik. Og jeg kan sige med god samvittighed, at den ikke blev hårdere, end den skulle være, fordi jeg skulle vise, at jeg var uafhængig. Det havde jo været helt uforsvarligt og uprofessionelt. Men kritikken var hård, og set i bakspejlet har den sag måske medvirket til, at skepsissen over min baggrund ikke har fyldt så meget."

Selv ser 49-årige Sørensen både fordele og ulemper ved at have en baggrund i forvaltningen.

"Fordelen er, at jeg har en ganske god fornemmelse af, hvad der egentlig sker i de sager, som vi beskæftiger os med. Jeg kan nok hurtigere se bag om det hele og fornemme, hvornår der er et problem," siger han og fortsætter: "Ulempen er det optiske. Når man vælger en ombudsmand med min baggrund, så vil der jo nærmest være noget galt med den offentlige opinion, hvis der ikke var nogen, der sagde 'hov, kan man det?'."

Min tilgang har været, at jeg må gøre det, som jeg mener er rigtigt, og så må det stå sin prøve. Så må andre vurdere, om det lykkes."

Gammeltofts skygge

Ombudsmanden bliver valgt af Folketinget, og selv om han assisteres af omkring 100 ansatte, så er det ombudsmanden personligt, der tegner institutionen, og som står til ansvar for Folketinget. I mere end 25 år hed ombudsmanden Hans Gammeltoft-Hansen. "På en måde er jeg trådt ind i Gammeltoft-Hansens skygge. Han var jo verdens længst siddende ombudsmand," siger Sørensen.

Selv kommer han maksimalt til at sidde i 10 år, som er en ny ansættelsesgrænse, Folketinget har indført. Jørgen Steen Sørensen sidder i kontorets sofa og ligesom trykker sig lidt ind i sofaens ene hjørne. Først med korslagte arme og ben. Senere i interviewet ivrigt gestikulerende med sin kuglepen.

"Det er jo den mest eksponerede stilling, jeg har haft. Det er ikke noget, som generer mig. Jeg er en tand introvert af natur, men det betyder ikke, at jeg ikke kan lide at optræde offentligt. Det betyder bare, at jeg får min energi andre steder fra."

Øjnene er venligt smilende. Stemmen langt fra brysk. Men man skal ikke tage fejl. Man kan stadig slå sig på ombudsmanden. Det viste Sass-sagen, og det opdagede ledelsen i DR, der havde givet Deadline-værten Adam Holm en advarsel for at skrive

Ombudsmand Jørgen Steen Sørensen blev jurist ved et tilfælde. Nu balancerer han mellem lovens bogstav og personlig indignation.

Og uddeler kras kritik, der kan høres.

ikke tvunget til at rette ind efter ombudsmandens kritik. Men det sker alligevel i så godt som alle sager. Jørgen Steen Sørensen forklarer, at han prøver at reservere den helt krasse kritik til de alvorlige sager for ikke at devaluere kritik-instrumentet.

"Jeg mener ikke, at vi er blevet mere kritiske. Men spændvidden er nok blevet større. Kritikken skal kunne høres i de alvorlige sager, og det kan den ikke, hvis vi stanger hårde ord ud i alle sager. Men selvfølgelig er det de kritiske sager, som man hører mest om."

Jurist ved et tilfælde

Inden Jørgen Steen Sørensen blev ombudsmand, var han rigsadvokat. Tidligere arbejdede han som dommer og som embedsmand i Justitsministeriet. En fornem juridisk karriere. Men som ung drømte Sørensen slet ikke om paragraffer.

"Jeg havde aldrig forestillet mig, at jeg skulle læse jura. I gymnasiet var jeg meget optaget af latin og græsk. Så begyndte jeg at læse klassisk filologi, men jeg blev meget skuffet over studiet," husker Sørensen. Han havde ingen plan B, men gode venner læste jura, og han besluttede at give det et forsøg.

"Det blev jeg glad for fra dag et og →

en religionskritisk kronik. Forløbet førte til en sønderlemmende kritik fra ombudsmanden. Holm fik oprejsning, og DR-direktionen indledte et fuldt tilbagetog.

Kritik, der kan høres

Sørensen selv understreger, at han ikke ser det som sin væsentligste opgave at skælde ud og give karakterer til myndighederne. Langt vigtigere er det at afklare, om der er sket fejl, om fejlene er systemfejl, og hvad man fremadrettet kan gøre for at rette op.

"I langt de fleste sager tjener det ikke noget formål at sætte skældsord på myndighederne. Oftest er der tale om

ansatte, der har gjort deres bedste, som er veluddannede, ærekære og professionelle, men hvor det alligevel er gået galt af en eller anden grund," siger Jørgen Steen Sørensen og fortsætter:

"Men så er der andre sager, hvor der ikke bare er begået fejl, men hvor der er noget helt galt. For eksempel i Adam Holm-sagen. Her er det vigtigt, at ombudsmanden markerer, at man er langt ude over kanten for, hvad man kan som offentlig myndighed. Den type kritik skal kunne høres."

Ombudsmanden har ingen egentlige magtbeføjelser, og myndighederne er

har været det lige siden. Men det var udpræget tilfældigt, at det endte med jura."

Han betegner jura som intellektuelt interessant og som en måde at trænge dybt ind i den måde, som samfundet fungerer på. Han er også involveret i internationalt arbejde og bruger mange kræfter på arbejde for Europarådet i de nye demokratier i Østeuropa. Men det er ikke kun jura og samfundsforhold, som optager Jørgen Steen Sørensen:

"Mine interessefelter er nok lidt sammensatte. Jeg er meget interesseret i klassisk musik, opera og litteratur, men jeg holder også af James Bond og gamle Disney-film."

Og så er der fodbold. Som barn boede han i en periode med sin far i England, og siden har han været Liverpool-fan.

"Oppe i den forblæste arbejderby har de levet under hårde vilkår og kæmpet sig til alt. Jeg kan jo ikke påstå, at jeg selv har levet under samme vilkår, men myten om Liverpool har altid fascineret mig."

Personligt påvirket

Spørger man politikere og aktører om Jørgen Steen Sørensens personlighed, går en række beskrivelser igen: skarp jurist, benhård forhand-

ler, men også venlig, ydmyg og opmærksom. Ingen har tilsyneladende noget ufordelagtigt at sige om ham.

"I har talt med de forkerte," siger han og griner højt. Selv kan han godt pege på personlighedstræk, han er mindre tilfreds med.

"Jeg er ret utålmodig. Og på godt og ondt er jeg en meget stor perfektionist. Det fører gode resultater med sig, men det slider også på en selv - og på omgivelser og medarbejdere," siger han.

"Jeg er forhåbentlig fair og ordentlig, men jeg er også en krævende arbejdsgiver. Men til mit forsvar tror jeg, at jeg er hårdest ved mig selv."

Er der noget, som kan gøre dig vred eller indigneret?

"Ja. Det kan gøre mig voldsomt indigneret, når myndigheder ikke er deres ansvar voksent og ikke ser borgerne som mennesker med rettigheder, men som brikker på et samleband."

Han understreger, at den danske forvaltning grundlæggende er rigtig god, men indimellem ser han sager, hvor borgere behandles uanstændigt. Han nævner som eksempel syge mennesker, der søger om førtidspension, men som uden grund må vente

alt for længe på at få deres sager afgjort.

"Sagsbehandlerne kan glemme, at det er et menneske af kød og blod, som venter på en afgørelse, som har stor betydning for vedkommendes liv. De sager kan ikke undgå at påvirke en."

"En anden sag havde vi før jul, hvor vi lavede en redegørelse om forholdene for mennesker på tålt ophold i Center Sandholm. Det er jo en kontroversiel og giftig problemstilling, men når man ser, hvordan de mennesker lever, så kan det ikke undgå at påvirke en, også et hak ud over den kølige professionelle tilgang."

"Det skader ikke at blive berørt af de menneskeskæbner, man ser. Men selvfølgelig skal man holde hovedet koldt og være juridisk professionel. Hvis man bliver grebet af personlig vrede, så løber tingene af sporet."

Bruger du den indignation som brændstof i dit arbejde?

"Der er mange ting, der driver mig i arbejdet. Jeg synes, at sagerne er intellektuelt interessante. Det interesserer mig at drive en institution. Og så interesserer det mig i høj grad, at mennesker bliver behandlet retfærdigt i vores samfund. Så indignation eller berørthed over det enkelte men-

» Det kan gøre mig voldsomt indigneret, når myndigheder ikke er deres ansvar voksent og ikke ser borgerne som mennesker med rettigheder, men som brikker på et samleband. «

Jørgen Steen Sørensen
Folketingets ombudsmand

Fire områder, som Jørgen Steen Sørensen har forsøgt at ændre:

1 For det første skal ombudsmandens kræfter bruges på de centrale sager, mens andre sager må sorteres fra.

2 "Man siger, at ombudsmanden er den lille mands advokat, og det kan give den opfattelse, at vi samler alle bolde op, som borgerne triller hen til os. Men vi er 100 medarbejdere i institutionen over for 800.000 ansatte i den offentlige forvaltning, så vi kan ikke tage alle sager. I stedet prøver vi at udvælge og fokusere på de væsentlige sager. Vi prioriterer hårdt for effektivt at kunne hjælpe de steder, hvor der virkelig er behov for det," siger han.

3 For det andet vil Sørensen have større fokus på sagernes indhold frem for formaliteter og processer. Et tredje fokusområde er en professionalisering af driften af selve institutionen, og endelig - for det fjerde - vil Sørensen gøre mere ud af formidlingen af ombudsmandens arbejde.

4 Blandt andet har det vakt opsigt, at han har skrevet kronikker om både sin vision og sine tanker om den nye offentlighedslov.

"Når man er en skattefinansieret ombudsmandsinstitution, som har magt til at afdække spørgsmål af almen interesse, så synes jeg, at vi har en regnskabspligt over for offentligheden," siger han.

neskes skæbne er bestemt en faktor i hverdagen. Ellers kunne man ikke være her."

Jørgen Steen Sørensen pointerer, at indignationen selvfølgelig skal administreres, så sagerne ikke afgøres af personlige holdninger.

"Vi skal sikre, at lovgivningen bliver overholdt. Nogle gange er der sager, hvor tingene er gået efter bogen, men hvor vi selv ville have skrevet bogen anderledes. Det må man abstrahere fra. Hvis min drivkraft var at lave lovene, så skulle jeg jo blive medlem af Folketinget."

Vil du betragte dig selv som idealist?

"Jaa. Idealisme er en del af mig. Men man er også nødt til at være realist. Man skal drive en ret stor institution med 100 medarbejdere, man skal have accept både hos borgerne og myndighederne, og man skal påse overholdelse af lovgivning, som man nogle gange dybest set synes er urimelig. Så det nytter ikke at sige, at ombudsmanden ikke skal være realist. Men der skal også være en god del idealisme, i betydningen af at man synes, at det har en selvstændig værdi, at tingene går retfærdigt og ordentligt for sig under den lovgivning, vi nu har."

"Så ja, idealist på deltid." →

Tre områder, som ombudsmanden har fokus på:

Besparelser

"Vi ser mange sager, som har at gøre med nedskæringer i den offentlige sektor. Vi havde en meget spektakulær sag fra Guldborgsund Kommune, hvor udgifterne på børneområdet var højere, end kommunen mente at kunne magte. Man ville så spare ved at hjemtage 30-40 procent af de børn, som var anbragt uden for hjemmet. Det var meget svært at se, hvordan det skulle kunne foregå inden for lovens rammer."

"Det er naturligvis ikke, fordi de er onde mennesker i Guldborgsund, utvivlsomt tværtimod. Men de kunne ikke få økonomi og pligter til at hænge sammen. Ombudsmanden skal ikke blande sig i, om en kommune har høj service eller lav service, men hvis bunden bliver trådt helt ud af loven, så er stram økonomi ikke nogen undskyldning. Så skal ombudsmanden bestemt blande sig."

Offentlighedsloven

"Den nye offentlighedslov har fyldt meget, og vi kan konstatere, at kritikprocenten har været meget høj. I de sager, vi har undersøgt, har andelen af fejl været over 50 procent. Det er meget bekymrende, for offentlighedsloven er vigtig. Vi satser på, at det er begyndervanskeligheder med en meget vanskelig lov."

Offentligt ansattes ytringsfrihed

"Vi har blik på offentligt ansattes ytringsfrihed. Det spørgsmål bliver aktualiseret i krisetider, hvor der kan være særlige grunde til som offentligt ansat at gå ud og hejse flaget og sige, 'det her fungerer ikke godt'. Men omvendt kan man som ansat frygte, at man kan blive ramt i en fyringsrunde, hvis man har rejst kritik offentligt."

"Det er vigtigt, at de offentligt ansatte har den tryghed, at de kan gå ud og markere sig, hvis de vil. Men der er meget, der tyder på, at de offentligt ansatte er nervøse i disse år." ■

Jørgen Steen Sørensen

BLÅ BOG

Født 1965 i København.

KARRIERE

Folketingets ombudsmand 2012-

Rigsadvokat 2007-12

Div. stillinger i Justitsministeriet fra 1990-2007

Dommer i Østre Landsret 2001-02

Fuldmægtig hos Ombudsmanden 1992-94

Medlem af European Commission for Democracy through Law under Europarådet

UDDANNELSE

Cand.jur. fra Københavns Universitet 1990

Desuden studieophold i Montpellier og arbejdsophold i London og Uganda.

Gift med Pernille Brydensholt.

FAKTA OM OMBUDSMANDEN

Folketingets Ombudsmand er en offentlig kontrolinstans.

Ombudsmanden er jurist og valgt af Folketinget til at behandle klager over offentlige myndigheder.

Ombudsmanden kan udtale kritik af offentlige myndigheder.

Ombudsmandsinstitutionen er opfundet i Sverige, og de nordiske lande har haft ombudsmænd siden 1950'erne.

Anders Jerking skriver om miljøpolitik på Altinget: miljø. Kim Rosenkilde er journalist på Altinget: justits, som hver uge udgiver nyheder, analyse og debat om dansk retspolitik.

Altinget: sundhed

inviterer til konference 18. maj 2015

Ole Nikolaj Toft
Redaktør af
Altinget: sundhed

I de netop indgåede overenskomster på det kommunale og regionale arbejdsmarked er det aftalt, at der skal ske en styrket indsats for det psykiske arbejdsmiljø.

Men hvordan skal det egentlig ske, hvad kan vi reelt gøre for at få et bedre psykisk arbejdsmiljø, og er vi på vej ind på en vej, hvor vi tager det mere alvorligt end tidligere?

Hold øje med:
www.Altinget.dk/konference

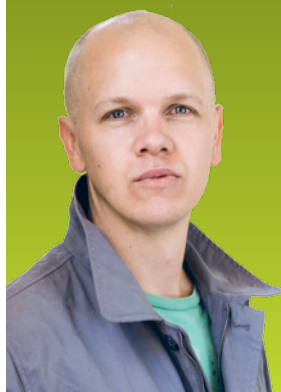
A: velfærdsteknologi

inviterer til konference 1. juni 2015

Klaus Ulrik Mortensen
Redaktør af
A: velfærdsteknologi

Hvilken rolle spiller Norden i udviklingen af velfærdsteknologi? Og i hvilken udstrækning er teknologiske hjælpemidler i færd med at forandre de nordiske samfund?

Kom og mød en række af de ildsjæle, som udvikler de teknologiske løsninger, som måske bliver hverdag i manges hjem om 5-10 år.

Hold øje med:
www.Altinget.dk/konference

Hvad skal

Nye navne til ministerier er et velkendt politisk redskab til at afmontere kritik og påvirke borgernes holdninger.

Et ministeriums navn kan bruges som propaganda over for borgerne.

Det var forfatteren George Orwell helt på det rene med. I bogen 1984 styrer de fire ministerier for sandhed, fred, kærlighed og rigdom samfundet Oceanien. Reelt bedriver ministerierne forfalskninger, krig, tortur og ud-sultning.

George Orwell viser os metoden i sin yderste konsekvens, men selv om danske statsministre ikke har drevet det så vidt, så har også de gennem tiden skiftet navne på ministerier for at stille sig i det bedst mulige lys.

Således har en række statsministre bevidst benyttet titler til at afmontere

fordomme og forventelig kritik. For eksempel får Helle Thorning-Schmidt (S) sig i 2011 en erhvervs- og vækstminister.

"De vil oven på finanskrisen vise, at selv om de er socialdemokrater og har SF med i regeringen, så vil de bestemt ikke forhindre økonomisk vækst, som de ellers kunne blive beskyldt for," vurderer Lars Hovbakke Sørensen, ekspert i politisk historie og ekstern lektor ved Københavns Universitet.

Ubevidst påvirkning

Tilsvarende opretter Anders Fogh Rasmussen (V) i 2007 Velfærdsministeriet. Med navnet signalerer politikerens bag bogen "Fra socialstat til minimalstat" alt andet end intentio-

ner om at skrumpe velfærdsstaten.

Fogh står desuden bag Arbejdsministeriets navneændring til Beskæftigelsesministeriet i 2001. Ordet beskæftigelse sender et bredere signal om ministeriets arbejdsområde, der også omfatter ydelser til kontanthjælp, fleksjob og efterløn.

Anders Fogh Rasmussen er også den første statsminister i Danmark, der professionelt og systematisk anvender ordvalg og sprogbrug til at indynde sig bedst muligt hos befolkningen. Siden er tendensen holdt ved. Det mener Christian Kock, professor i retorik ved Københavns Universitet.

"Siden 2001 er der blevet langt mere af det. Ikke bare i ministerienavnene,

ministeriet hedde?

men i det hele taget i ministeriernes information. Det er interessant, fordi det er en form for ubevidst påvirkning, der skal ligge i de navne. Man prøver at putte holdninger og synspunkter ned i lommen på folk, uden de opdager det," siger han.

Modeord er populære

Christian Kock fremhæver, hvordan Helle Thorning-Schmidt i 2011 laver Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser.

"Pludselig indfører man et modebegreb som innovation, der nu skal være den helt store redning. Jeg er meget mistænksom over for en sådan brug af ministerienavn. Jeg synes, man skal påvirke folks holdninger med argumenter, ikke smarte navne," siger han.

I forbindelse med et ministerskifte i 2014 ændrer Helle Thorning-Schmidt navnet til mere straight at hedde Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Moderniseringsstyrelsen, der bliver oprettet i 2011, er et andet eksempel, mener Christian Kock.

"Det er en form for politisk propaganda. Det meste, styrelsen laver, har noget med personale og økonomi at gøre, men her navngiver man styrelsen, ud fra at vi skal få det indtryk, at denne her regering sørger for at modernisere alt det gamle forældede," siger han.

Strid om militære udgifter

Selv om bevidst politisk brug af ministerienavne nok er blevet forstærket,

så er det ikke et nyt fænomen. Det viser et eksempel fra starten af 1900-tallet. På dette tidspunkt er stemningen i Venstre krigerisk, og størrelsen af de militære udgifter er med til at splitte partiet i to fløje.

Måske netop derfor vælger konseilspræsident J.C. Christensen (V) ikke at bevare titlerne som krigsminister og marineminister, da han danner en ny regering i 1905.

Danmark får i stedet en forsvarsminister. Navneskiftet kan ses som et forsøg på at imødekomme de mere krigsskeptiske og antimilitaristiske stemmer i partiet.

"Det er et rigtig godt eksempel på, at partipolitiske og indenrigspolitiske →

» Jeg er meget mistænksom over for en sådan brug af ministerienavn. Jeg synes, man skal påvirke folks holdninger med argumenter, ikke smarte navne. «

Christian Kock
Professor i retorik

hensyn allerede langt tilbage i tiden har spillet ind på ministeriers navne og opdelinger. J.C. Christensen vil signalere, at Venstre sandelig ikke er aggressive i forhold til krig, men at de netop bare vil forsvare landet, som de radikale kræfter i partiet længe har agiteret for," siger Lars Hovbakke Sørensen.

Splittelsen er dog for stor. Få måneder senere danner flere udbrydere Det Radikale Venstre.

Forbrugerne i front

Selv om politiske hensyn kan spille ind på ministeriers og ministres navne, så afføder den generelle samfundsudvikling også en række naturlige navneskifter.

Det gælder for eksempel, da Poul Nyrup Rasmussen i 1996 gør Henrik Dam Kristensen (S) til fødevareminister i stedet for landbrugs- og fiskeriminister.

"Det er helt klart udtryk for, at man ønsker at skifte fokus fra landmændene og fiskerne til forbrugerne i en tid, hvor der kommer mere bevidsthed om, at man skal have sunde og bæredygtige kvalitetsfødevarer," fortæller Lars Hovbakke Sørensen.

Da ordet "forebyggelse" bliver føjet til Ministeriet for Sundhed i 2007, afspejler det desuden, at statens rolle for danskernes sundhed har ændret sig.

Ministeriets arbejde handler ikke længere blot om helbredelse af patienter, men også om, hvordan folk lever deres liv.

Kulturel dannelse

Løbende er der også oprettet nye ministerier, når statsministre har ønsket at opprioritere et sagsområde. Eksempler på det er oprettelsen af Socialministeriet i 1924, Arbejdsministeriet i 1942 og Sundhedsministeriet i 1987.

Ministeriet for Kulturelle Anliggender er et andet eksempel. Det bliver oprettet i 1961 under Viggo Kampmanns (S) anden regeringsperiode.

“Man kan vel nærmest sige, at man udvider velfærdsbegrebet til ikke kun at være et spørgsmål om socialfordeling af de materielle goder, men at staten nu også vil blande sig i og give folk lettere adgang til en kulturel dannelse,” siger Lars Hovbakke Sørensens.

Ingen nyere statsministre har i øvrigt følt sig foranlediget til at bruge Kulturministeriets navn til at politisere og holdningspåvirke borgerne. Ministeriet har haft sit nuværende navn siden 1988. ■

Sine Riis Lund er journalist på Altinget: embedsværk, som hver uge bringer analyse, portrætter og interviews om embedsmændene i staten.

UDVALGTE NAVNESKIFT

1905: FRA KRIGS- TIL FORSVARSMINISTER

Konseilspræsident J.C. Christensen (V) opretter titlen som forsvarsminister og dropper dermed titlerne som krigsminister og marineminister. Først i 1950 bliver selve Krigs- og Marineministerierne sammenlagt.

1973: MERE END BEKÆMPELSE AF FORURENING

Allerede to år efter oprettelsen af Ministeriet for Forureningsbekæmpelse vælger statsminister Anker Jørgensen (S) at ændre navnet til Miljøministeriet. Ved samme lejlighed tilføjer han også ministeriet flere opgaver.

2001: ARBEJDE BLIVER TIL BESKÆFTIGELSE

Statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) ændrer titlen som arbejdsminister til beskæftigelsesminister og udvider dermed navnet til at omfatte flere typer af beskæftigede.

2007: VELFÆRD FOR EN KORT OVERGANG

Blandt andet socialpolitikken bliver lagt ind under det nyoprettede Velfærdsministerium. Det får tilnavnet “superministerium”, men mindre end halvandet år efter bliver det nedlagt igen.

2007: DANSKERNE SKAL LEVE SUNDT

Da statsminister Anders Fogh Rasmussen (V) opretter Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, signalerer han, at staten ikke blot fokuserer på at helbrede borgerne, men også blander sig i, hvordan danskerne lever deres liv.

2011: VÆKST ER I HØJSÆDET

Statsminister Helle Thorning-Schmidt (S) opretter titlen som erhvervs- og vækstminister og understreger dermed, at økonomisk vækst er en høj prioritet for regeringen.

I det nordlige Belgien ligger Europakollegiet. Her lærer fremtidens politikere og embedsmænd alt om EU-systemet, og hvordan man gebærder sig der. Helle Thorning-Schmidt og andre topfolk har været igennem talentfabrikken i Brügge.

"All right allesammen, klokken er 9:01. Indtag venligst jeres pladser."

Der er hastemøde i EU's Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité om situationen i Nigeria. Forud for det forestående præsidentvalg er to EU-valgobservatører blevet kidnappet af oprørsgruppen Boko Haram. Nu skal medlemslandene blive enige om den fælles europæiske reaktion, og det er vanskelige forhandlinger.

Spredt latter i rummet frembragt af en af mødedeltagerne, der tager fejl af et skilt med et landenavn skrevet på originalsproget, afslører, at det ikke er ægte forhandlinger. Det er bare noget, de leger.

Hele ugen står på simulerede forhandlinger for de studerende på linjen Internationale forhold og diplomati på Europakollegiet i Brügge.

Her øver de sig i den hverdag, der meget vel kan vente dem, når de er færdige med deres studier. Herrerne i jakkesæt og slips og de fleste af kvinderne iført blazer. Øvelsen er tilrette-

Europas politiske talentfabrik

lagt, så den minder så meget om virkeligheden som muligt.

Udefra set virker det da også meget virkeligt, når 25-årige Rannvá Clementsen i rollen som komitéformand giver ordet til sine studiekammerater, der som EU-ambassadører skal forsvare deres givne lands position. Men når man sidder i det, føles det ikke helt sådan, fortæller hun. Ikke at det gør noget.

"Det behøver ikke at føles ægte, for at jeg kan gå op i det. Man går ind og kæmper for sin position og giver sig kun, når man kan leve med det," siger hun.

Netværket slår rod

Rannvá Clementsen kommer egentlig fra Færøerne. I Brügge er hun dansker. Men først og fremmest er hun europæer. Sammen med over 300 nogenlunde jævnaldrende studerende er hun i gang med en etårig mastergrad ved Europakollegiet. Når de ikke er på skolen, bor de sammen i

huse rundt om i middelalderbyen. I hvert hus arbejder en 'husmor', som blandt andet sørger for morgenmad til de studerende. Resten af deres måltider spiser de, undtagen om søndagen, sammen i kollegiets kantine.

Den hverdag giver et stærkt sammenhold blandt de studerende, og tiden på skolen udgør for mange også starten på at få opbygget et professionelt netværk.

Tyske Jörg Monar, der siden 2013 har været rektor for Europakollegiet, kender både stedet og sammenholdet godt.

"Da jeg startede med at undervise her som ung professor, blev jeg ramt af, at eleverne danner en følelse af samhørighed over de ni måneder, som jeg ikke er stødt ind i på andre institutioner. Og jeg har undervist på mange. Det gavner dem ofte lang tid efter – nogle gange hele deres karriere. De holder kontakten og hjælper tit hinanden," siger Jörg Monar og fortsætter:

Foto: Wiktor Daakowski

"Jeg har hørt fra diplomater, at hvis de gerne vil kende en anden regerings holdning til en sag, spørger de sig selv, om de ikke kender en fra studenternetværket, der arbejder der. Så ringer eller skriver de først til vedkommende."

Fænomenet, om man vil, kaldes i nogle kredse for The Brussels Mafia med henvisning til det tætte sammenhold, som hersker mellem tidligere studerende, der ender i job i EU's magtcentrum. Rektor Monar bryder sig ikke om udtrykket, som han mener har en negativ klang. Til gengæld anerkender han fuldt ud værdien i, at de studerende holder sammen. Det er også noget, de forsøger at hjælpe på vej, fortæller han.

"Jeg tror, det er muligt i kraft af kombinationen af et ret krævende program, som sætter alle studerende under pres, og det, at de bor og spiser sammen og engagerer sig i arbejdsgrupper og studieture. De tilbringer virkelig disse ni måneder

tættere sammen, end det er muligt på et almindeligt universitet. Jeg sammenligner det af og til med en trykkoger. Vi putter dem alle i den samme gryde og øger trykket udefra. Så smelter de sammen," siger Monar.

Ida Maria Fallesen og Kia Marie Jerichau, der er to andre danske studerende på Europakollegiets 66. årgang, er bevidste om, at deres studiekammerater kan være til hjælp, hvis de ønsker at gøre karriere inden for EU.

"Hvis jeg om et år leder efter en lejlighed eller et job i Bruxelles, har jeg automatisk et netværk. Selvom jeg måske aldrig har snakket med vedkommende gennem året, har vi det til fælles, at vi har tilbragt et helt år her sammen. Senere kan vi måske få gavn af hinandens netværk, hvor end vi ender," siger 25-årige Ida Maria Fallesen.

Det er dog ikke sådan, at de direkte udser sig personer, som kunne være gode at have i omgangskredsen senere i karrieren, fortæller hun.

"Det er en bonus, hvis nogle af mine venner kan hjælpe mig, og jeg kan hjælpe dem. Men jeg vælger ikke de klogeste her og går efter at blive venner med dem."

"Måske gør nogen, det ved jeg ikke. Det kan være, det er derfor, alle vil være venner med mig," svarer Kia Marie Jerichau kækt.

Henter undervisere udefra

Kollegiet i Brügge er fordelt på to campusser, som ligger mindre end ti minutters gang ad kringlede, brostensbelagte gader fra hinanden.

På det nyeste af dem, som også er det største, giver professor Gerald Willmann en indføring i forholdet mellem arbejderdrevne og kapitaldrevne økonomier. De ni studerende, der deltager i forelæsningen, er lige præcis nok til at fylde bunden af den hestesko, som bordenden på klassisk gymnasieманér er arrangeret i.

Som de fleste undervisere på kollegiet er han gæsteprofessor. Til dagligt underviser Willmann på Bielefeld Universitet, og det er første gang, han skal give forelæsninger på Europakollegiet. Iført klassiske Levi's og en rød fleecjakke, som halvt dækker hans læderbrune mavepung, introducerer han de studerende for en model, der kaldes Leontiefs paradoks.

"Det er meget simpelt, hvis man kan lide lineær algebra," siger han med et drillende ondsksfuldt smil til forsamlingen.

Efterhånden som professor Willmann gennemgår udregningerne, bliver det tydeligt på forventningens glæde, →

» Det behøver ikke at føles ægte, for at jeg kan gå op i det. Man går ind og kæmper for sin position og giver sig kun, når man kan leve med det. «

Rannvá Clementsen
Studerende, Europakollegiet

han udstråler over snart at nå til konklusionen, at han om nogen er vild med lineær algebra. Dagens besøg er nummer to ud af fem, som han i denne omgang aflægger Europakollegiet. Hver af gangene giver han to forelæsninger af tre timers varighed. For hele tiden at kunne rette undervisningsforløbene ind, så de bedst muligt passer til udviklingen, hyres forelæserne kun for et år ad gangen.

Rektor Jörg Monar fortæller, at de i år benytter ikke færre end 186 gæsteundervisere. Ofte har de faste job ved siden af – nogle af ret prominent karakter. For eksempel er den netop afgående formand for Det Europæiske Råd, Herman Van Rompuy, nu tilknyttet kollegiet. Derfor kan de studerende sagtens komme ud for, at et sæt forelæsninger ligger fredag aften og lørdag formiddag, så det passer ind i en fyldt kalender for forelæseren.

De studerende får indflydelse

Lange arbejdstider er en del af pakken. Det er alle indstillet på, og de studerende bidrager selv til arbejdsmængden. Ved siden af den almindelige undervisning arrangerer de debatklubber og inviterer talere. De afholder også noget, de kalder nationale uger.

Her går studerende fra samme land eller region sammen og laver både faglige og sociale indslag for deres kammerater. Torsdage i disse uger serverer kantinen en frokost, der passer i temaet, på de studerendes bestilling.

Årets første uge af denne slags havde nordisk-baltisk tema. Ugen bød blandt andet på en sprogcafé, hvor man kunne lære sprogene, debat om

den nordiske velfærdsmodel og en frokost, hvor den stod på laks med ABBA og MØ som soundtrack. Særligt når kammeraterne står bag, er de studerende gode til at støtte op om initiativerne. I det hele taget møder man et stort engagement i Brügge.

"Alle tager det alvorligt – alle er nørdere. De er dygtige studerende, og der er en grund til, de er her. Der er ikke så mange slackere. Alle er her, fordi de vil det og er dygtige til det, de gør. Det hæver niveauet," fortæller Kia Marie Jerichau.

Tilbage i forhandlingslokalet knokler ambassadørerne med at blive enige om en officiel udtalelse til den nigerianske regering. Ved formiddagens møde skal de gennemgå de næsten 50 ændringsforslag, der er kommet til teksten siden i går.

Diskussionerne spænder over, hvorvidt både gidslernes nationalitet og det faktum, at de er EU-borgere, skal fremgå af teksten til overvejelser om at indsætte landtropper. Frokosten nærmer sig, og der mangler stadig 10 punkter.

"Vi er der næsten, folkens," beroliger Rannvá Clementsen forsamlingen.

Da det til sidst viser sig, at der er blevet overset yderligere to ændringsforslag, breder de opgivende suk sig i lokalet. Det får dog ikke nogen af de studerende til at vige fra deres positioner. Så må frokosten vente. Også selvom det bare er noget, de leger.

På Europakollegiet i Brügge får både de studerende og udefrakommende et indblik i, hvordan fremtidens ledere i EU arbejder. →

» Hvis jeg om et år leder efter en lejlighed eller et job i Bruxelles, har jeg et netværk. Selvom jeg måske aldrig har snakket med vedkommende, har vi det til fælles, at vi har tilbragt et helt år her sammen. «

*Ida Marie Fallesen
Studerende, Europakollegiet*

Europakollegiet

Europakollegiet i Brügge i Belgien blev grundlagt i 1949. Kollegiet tilbyder en etårig masteruddannelse.

DET UDBYDER 4 LINJER:

- Økonomi
- Jura
- Politik og forvaltning
- Internationale forhold og diplomati

Prisen for et års uddannelse er 23.000 euro, hvoraf de 7.000 dækker kost og logi. De fleste studerende får stipendier til at dække udgifterne.

I år er der 313 studerende ved Europakollegiet i Brügge, heraf tre danskere. Over 20 procent af de studerende kommer fra lande uden for EU, og i alt er 51 nationaliteter repræsenteret.

I 1992 oprettede kollegiet en afdeling i Natolin, Polen. Her går der i år 127 studerende, hvoraf en er dansker.

Sådan kommer du ind på Europakollegiet

For at komme i betragtning til en plads på Europakollegiet skal du have en relevant bachelorgrad og have færdiggjort minimum fire års universitetsstudier.

Du skal kunne tale både engelsk og fransk. På enkelte linjer kan der gives dispensation for begrænsede evner i et af de to sprog, hvis du forpligter dig til at forbedre dig.

Efter du har indsendt en ansøgning (inklusive motiveret ansøgning på maksimalt 600 ord), bestemmer en national komité i samarbejde med kollegiet, om du kan komme til samtale.

Samtalerne foregår på engelsk og fransk, og du får herefter svar på, om du er optaget.

Charlotte Fuglsang

Forstander, Reden, årgang '88/'89

Jeg læste på RUC og var i gang med mit speciale. Jeg kunne se, at udvikling mod Europas indre marked kom til at fylde mere og mere, men der var ikke nogen indsigt og forståelse af det på RUC. Jeg syntes, den dimension manglede i min uddannelse.

Derfor kiggede jeg efter mulighederne for at dygtiggøre mig inden for det felt. Jeg blev mere og mere tilhænger, mens jeg læste i Brügge. Jeg blev mere og mere tiltalt af idéen om både den politiske og institutionelle integrationsproces. Vi havde mange teoretiske diskussioner om, hvilket regime man skulle have.

Føderalisme eller et almindeligt overnationalt samarbejde mellem regeringerne. Hvor meget skulle Kommissionens initiativret fylde og alt det her.

Min bevidsthed som europæer blev meget styrket af at læse i Brügge. Det tror jeg sker for mange. Man kan komme derned som anti-europæer, men man flytter sig fuldstændig.

Jeg ved jo, hvordan EU's institutioner fungerer. Der er nogle regler knyttet til de EU-midler, man kan få for forskellige indsatser, og på den måde ved jeg lidt og kan hurtigt sætte mig ind i nogle problemstillinger.

Det var Margaret Thatcher, der indviede det akademiske år. Det var i sig selv ret morsomt, for hun var rigtig anti-EF'er, var det jo dengang. Som hun sagde til rektor:

'At invitere mig til at tale om Europa, svarer til at invitere Djengis Khan til at tale om fred'. Det var meget morsomt, syntes jeg.

Sofie Carsten Nielsen (R)

Årgang '00/'01

Jeg var og er 'for better or worse' dybt optaget af EU's historie. Det fascinerede mig meget tidligt i mit studie, så det var oplagt at læse en master på Europakollegiet i Brügge. På det tidspunkt havde jeg en idé om at arbejde i EU's institutioner. Det var i hvert fald meget naturligt at søge ind.

Jeg fik en del ud af det fagligt. En af mine mest inspirerende professorer var Alexander Stubb, som nu er statsminister i Finland. Vi havde også chefen for Rådets juridiske tjeneste, som underviste i EU-ret på fransk. Det var heftigt, men helt vildt fascinerende, fordi manden sad med fingrene dybt nede i det hver eneste dag.

Jeg har en god forståelse for EU-systemet, synes jeg selv, og nu sidder jeg jo til rådsmøder i mange sammenhænge. Vi havde også en hel del forhandlingsteknik, og det var rigtig sundt at forhandle med andre lande. Det er direkte overførbart til europæiske forhandlinger, men i den grad også til danske forhandlinger.

Vi havde både teorien om, hvordan man gebærder sig i forskellige situationer, og vi gjorde det i praksis. Vi legede, at vi forhandlede. Det var sjovt, men når det er så struktureret, som det er i Brügge, er det ekstremt nyttigt. Og det bruger jeg i dag.

Det faglige og netværksmæssige kan man ikke skille ad. Jeg kan ikke sige, det ene er mere end det andet. Det vægter mindst lige meget. Men det siger meget om det sociale og netværksmæssige udbytte. Det var mindst lige så stort som det faglige. Sådan vil jeg sige det.

Jeg gik der det år, hvor Danmark vandt det europæiske Melodi Grand Prix med Jørgen og Noller. Vi holdt en kæmpe fest, og det var helt klart der, jeg lærte at elske Melodi Grand Prix.

Helle Thorning-Schmidt (S) Årgang '92/'93

Jeg blev meget både fagligt og politisk optaget af europapolitik i slutningen af 80'erne og var dybt påvirket af murens fald i 1989. Jeg var engageret i europabevægelsen og var helt begejstret over at kunne gå på en uddannelsesinstitution, hvor jeg kunne beskæftige mig med Europa på fuld tid.

Det var enormt spændende og udfordrende. Alene det at skulle tage alle eksamener på engelsk og fransk var en stor mundfuld. Det faglige niveau var højt. Og jeg måtte skrive en større skriftlig opgave om, fordi jeg ikke arbejdede nok på den. Måske festede jeg for meget. Det var jeg rigtig ærgerlig over dengang. Men i dag kan jeg godt se, at det var godt, at jeg blev bedt om at yde lige lidt mere.

Jeg har altid brugt min viden om EU meget. Jeg fik en helt basal indsigt i, hvordan det europæiske samarbejde fungerer. Meget har ændret sig. Flere lande er kommet til. Vi har fået nye traktater.

Men de grundlæggende logikker og processer er de samme. Europakollegiet kom til at forandre mit liv. Selvfølgelig fagligt, men mest af alt fordi det var der, jeg mødte Stephen og i øvrigt fik venner for livet.

De forskellige nationaliteter på Europakollegiet skulle arrangere nationale fester for de andre studerende. Vi danskere holdt selvfølgelig en fjollet vikingefest med en masse "mjød" og skør udklædning. Østrigerne var der mere stil over. De holdt et wienerbal på et slot, hvor man forinden skulle gå til dans og lære wienervals. Stephen og jeg kom til at danse sammen, så det hele startede faktisk med en wienervals. ■

Kasper Kaasgaard Larsen skriver til daglig nyheder, baggrund og interviews på Altinget: eu fra Bruxelles.

Andre prominente studerende

Poul Skytte Christoffersen
tidligere dansk topdiplomat

Nick Clegg
minister og partileder for The Liberal Democrats i England

Niels Egelund
tidligere ambassadør i Frankrig

Stephen Kinnock
direktør for World Economic Forum

Manuel Marín
tidligere formand for EU-Kommissionen

Alexander Stubb
statsminister i Finland

Jonathan Faull
generaldirektør i EU-Kommissionen for indre marked og services

Árni Páll Árnason
tidligere økonomiminister i Island

David O'Sullivan
EU's ambassadør i USA

Leif Beck Fallesen
tidligere direktør og chefredaktør for Børsen

Leif Terje Løddesøl
tidligere formand for Statoil

Ursula Plassnik
tidligere udenrigsminister i Østrig

Josef Joffe
redaktør og udgiver af Die Zeit

I tjeneste for Danmørk A/S

Antallet af danske repræsentationer i udlandet falder kraftigt. Og for dem, der er tilbage, handler det især om at skabe vækst for danske virksomheder. Ambassadører er blevet lobbyister, og det kan skade tilliden til udenrigstjenesten, mener forskere.

m ANILA/KØBENHAVN: Glasfacaderne skinner. Fortovene er velfriserede. Og den røde løber er lagt frem.

For cirka ti år siden var her ikke andet end marker. I dag er der kraner og stilladser i alle retninger, hvor det ene nye højhus efter det andet skyder op.

Elevatoren tager os til 11. etage. Indenfor forsøger lokale tjenere at komme rundt med pindemadder og små lokale delikatesser. Omkring 200 mennesker er stuvet sammen i nye lokaler, hvor der er officiel åbning af en ny dansk ambassade. Ambassaden ligger i Manila. Et navn, der sender tanker til retning af en lille, hyggelig fiskerlandsby.

Men det er det ikke. Manila er en millionby og hovedstad på Filippinerne, der har over 100 millioner indbyggere og spås til at blive verdens 15. største økonomi inden for en årrække.

Da tyfonen Haiyan for lidt mere end et år siden hærgede gennem Filippinerne og dræbte tusindvis af mennesker, postede Danmark millioner i genopbygningen af landet. Men det er ikke årsagen til hverken ambassade-

åbningen eller lynvisittet fra handels- og udviklingsminister Mogens Jensen (S), der senere også skal deltage i åbningen af Grundfos' nye kontor i Manila.

Det er derimod særligt de gode udsigter for danske eksportvarer til landet – som den spritnye danske ambassadør i Manila da også lovede at fordoble: "Men du sagde ikke hvornår," noterede Mogens Jensen sig senere på dagen med et skævt smil under indvielsesmiddagen.

Åbningen af ambassaden indikerer nemlig endnu et skridt i retning af det, Udenrigsministeriet selv kalder økonomisk diplomati. Manila-ambassaden er en af fire nyåbnede ambassader i lande med gode udsigter for markante vækstrater modsat Danmark og store dele af Europa, der er gået i stå.

Økonomisk diplomati

Netop et stort fokus på handel og danske arbejdspladser karakteriserer den nye udenrigstjeneste og den nye type af danske diplomater, som følger med. Det forklarer Martin Marcusen, professor i statskundskab ved Københavns Universitet og ekspert i udenrigstjenesten.

"Det ville være under en klassisk diplomats værdighed at beskæftige sig med handelsfremme, fordi han kan se, at der kan være konflikter mellem nationen og erhvervslivets interesser. Derfor indgår han primært i forhandlinger med offentlige myndigheder i et land," siger han.

Kravet til de udstationeredes viden om handel er styrket – også i verdens fattigste lande. Handel og økonomisk vækst flytter mennesker ud af fattigdom, er det nye mantra, som Mogens Jensen med sin handels- og udviklingsministerportefølje er blevet synonym med.

Og udviklingsbistand kan så frø, hvor eksportmuligheder kan blomstre op til gavn for danske virksomheder. Eksempelvis betaler udviklingsbistanden en stor del af nye vækstråd-givere, der blandt andet skal hjælpe danske virksomheder ind på de nye vækstmarkeder.

Kan betvivle interesser

Der er ikke mange af de klassiske diplomattyper tilbage, påpeger Martin Marcusen – måske i Teheran og Kabul. I "gamle dage" var en ambassadør lidt gemt væk, og de kommunikerede kun hjem til Asiatisk Plads, hvor

- Repræsentationer i dag
- Repræsentationer lukket siden 1985

Kilde: Udenrigsministeriet

Udenrigsministeriet holder til. Men sådan er det ikke mere.

"I dag skal ambassadørerne være synlige for den danske offentlighed og vise, at de bidrager til at løse problemer, som danskerne også bekymrer sig om – altså beskæftigelse. Den nye type diplomat går op i public diplomacy, tweeter på livet løs, har en hjemmeside, laver udstillinger og klipper røde bånd over, når Novo Nordisk åbner nye anlæg," lyder det fra Martin Marcussen.

"De skal brande Danmark i udlandet. I Kenya vil man eksempelvis satse på at brande Karen Blixen. I Thailand satser man på det danske kongehus. Og i USA på det danske og nordiske køkken," fortsætter han.

Alle ambassadører, som Danmark sender ud, har ifølge Martin Marcussen såkaldte resultatkontrakter, hvor de bliver målt på, hvor synlige de er, og hvor godt de brander Danmark i udlandet. Men der er en vis ræson i udviklingen, fortæller Nanna Hvidt, direktør for Dansk Institut for Internationale Studier, DIIS. Hun kalder det naturligt, at udenrigstjenesten også satser på økonomisk diplomati: "Men indimellem kan man godt have

en fornemmelse af, at det økonomiske diplomati bliver fremhævet, fordi det har en umiddelbar og nemt forståelig nytteværdi," siger Nanna Hvidt.

Hold fast i klassisk diplomati

Men det er afgørende at holde fast i det klassiske diplomati, fordi det sparker døre ind for det økonomiske diplomati, argumenterer hun.

"Der skal være balance. Det ved ministeriet, men ressourcerne er ikke uendelige. Klassisk diplomati er en forudsætning for det økonomiske diplomati. Klassiske diplomater kan åbne døre for erhvervslivet, fordi de kan forhandle og kan sætte sig ind i partnere, lande og personer for at finde løsninger," siger hun.

Samtidig risikerer det at gå ud over udenrigstjenestens troværdighed, hvis man går for langt ud ad det økonomiske diplomatispor. Det bakker Martin Marcussen op, selvom Danmark bare følger en trend, der går på tværs af de fleste lande, vi sammenligner os med:

"Hvis udenlandske myndigheder kan blive i tvivl, om man taler på vegne af en lobbyist for Carlsberg eller Lego,

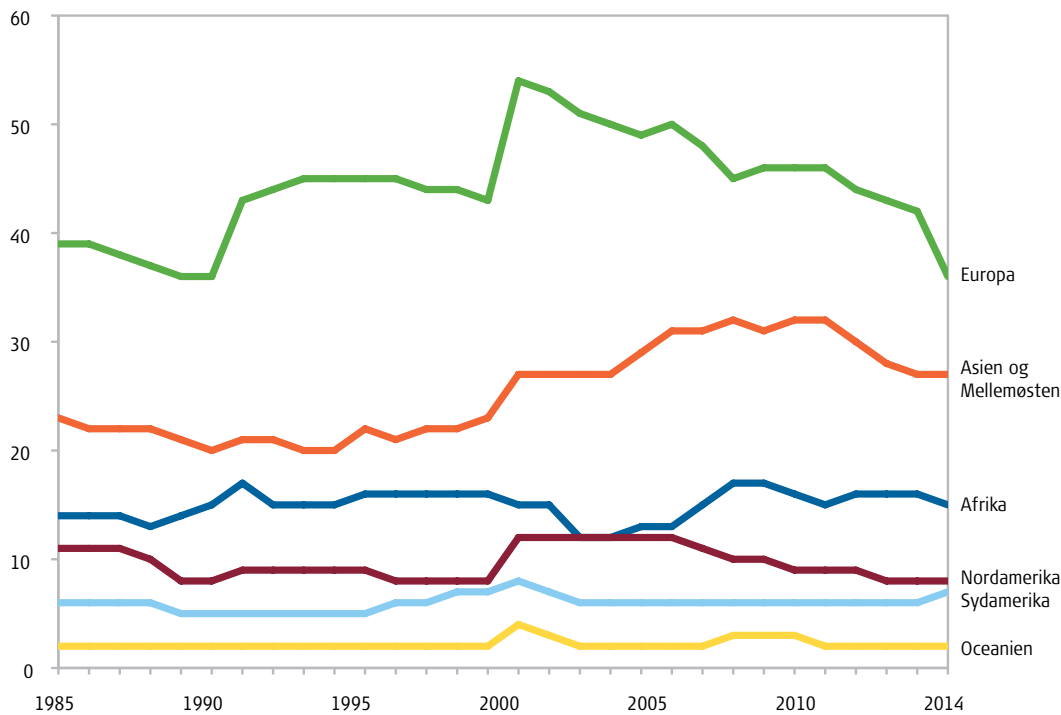
kan det give autoritets- og tillidsproblemer. Den forskel er meget vigtig, fordi man kan betvivle, om det er et neutralt budskab. Så længe en ambassadør har et indtjeningskrav og skal levere serviceydelser til virksomhederne, så er de jo lobbyister."

"Omvendt er det soft power, som har bragt et lille land som Danmark langt. Vi har ingen ressourcer ud over vores finesse, gode produkter, kultur, ideer og renommé. Og det er præcis det, man fremmer via handel og økonomisk diplomati," fortsætter han.

I dag kan man faktisk, for en timepris på cirka 935 kroner, købe rådgivning i Udenrigsministeriet og på ambassadernerne om alt fra hjælp til etablering af nyt kontor eller kontakt til de rigtige myndigheds personer i landet.

En presset udenrigstjeneste

I 1990 var der 87 danske repræsentationer rundt i verden. Det antal steg frem til 2000 til i alt 120. Siden er der sket et fald i antallet af repræsentationer hvert år. Som et led i den seneste omstrukturering af udenrigstjenesten skar Danmark antallet af repræsentationer ned fra 102 i 2013 til 95 i 2014 – det laveste antal dan- →

DANSKE REPRÆSENTATIONER FORDELT PÅ VERDENSDLE

Kilde: Udenrigsministeriet har opgjort antallet af repræsentationer i perioden 1985-2014. Opgørelsen dækker udelukkende repræsentationer med udsendte medarbejdere i den danske udenrigstjeneste fra 1985-2014. Repræsentationer uden udsendt personale, som eksempelvis honorære generalkonsulater, er ikke medtaget. Desuden er danske innovationscentre i udlandet undtaget, da de ikke konsekvent er finansieret af Udenrigsministeriet. Altinget har opgjort data fordelt på verdensdele.

ske repræsentationer siden årtusindskiftet.

Ændringerne af udenrigstjenesten tog for alvor fart i begyndelsen af 2014, hvor ministeriet omlagde udenrigstjenesten – mere verden, mindre Europa og mere EU, hed det blandt andet. Andre talte om "endnu en" i rækken af sparerunder siden 2002.

I den nyeste omstrukturering nedlagde Danmark blandt andet fem ambassader i Europa, mens man oprettede nye i Columbia, Nigeria og på Filippinerne. Derimod lukkede man repræsentationer i blandt andet Niger og Libyen, mens man skar ned i Afghanistan.

Få ressourcer gjorde, at man var nødt til at prioritere - mest mulig udenrigspolitik og mest mulig værdi for Danmark for pengene var ambitionen fra politisk side.

"Med de første besparelser i starten af 00'erne kunne man plukke en masse lavthængende frugter. I anden omgang førte det til en smartere udenrigstjeneste. Nu er vi der, hvor der er ambassader med så få ansatte, at de i praksis har svært at fungere som diplomater," siger Martin Marcussen.

Håbet er også en mere fokuseret og målrettet udenrigstjeneste. Men kritikken af besparelserne har været hårde fra både venstre og højre side af det politiske landskab. Blandt

andet vil Venstre og Konservative tilføje ekstra midler, mens SF foreslår at nedsætte en kommission.

Færre udstationerede

Og Martin Marcussen mener da også, at det er "et ministerium i knæ", selv om antallet af medarbejdere i udenrigstjenesten faktisk er højere i dag end i 1989 – netop 80'erne bliver ellers ofte betragtet som udenrigstjenestens storhedstid.

I 1989 havde Udenrigsministeriet i alt 2.110 medarbejdere, mens tallet var vokset til 2.418 i 2013. Stigningen skyldes alene, at der i perioden er ansat over 500 ekstra lokalt ansatte, der ikke er udsendt fra Danmark.

De 1.256 lokalt ansatte udgør i dag cirka halvdelen af de ansatte i hele Udenrigsministeriet, mens antallet af udstationerede og placerede på Asiatiske Plads er faldet. I alt er to tredjedele af repræsentationernes medarbejdere lokalt ansatte.

"Lokalt ansatte har den kæmpe fordel, at de kender sproget og de lokale betingelser. Men der skal være en nøje balance mellem udstationerede og lokalt ansatte, der kan have interesser i dele af lokalsamfundet. De udstationerede skal sikre, at det er den danske linje, der holdes," siger Nana Hvidt.

Udenrigsministeriet har løbende forsøgt at følge med udviklingen med ændringer i styrkeforholdene mellem

landene. Men man skal passe på med ikke at løbe efter alle nye trends, advarer Martin Marcussen.

"Så er det hot med BRIK-landene. Men hov, pludselig falder Kinas vækst, mens Brasilien og Ruslands vækst er gået i stå. Og nu er det nye vækstlande som Mexico, Tyrkiet, Nigeria og Filippinerne, man satser på.

Desuden er medierne og politikernes interesse for udenrigstjenesten voksende – og dermed stiger kravet om hurtigere ændringer," siger han og fortsætter:

"Men udenrigstjenesten er ikke gearret til hurtige skift. Det tager lang tid at oprette repræsentationer, opbygge viden og kompetencer samt skabe relationer i landene."

For ti år siden var der marker i stedet for skyskrabere i det område, hvor Danmarks nye ambassade er åbnet i Manila.

Spørgsmålet er, hvor Danmark ruller den røde løber ud om ti år. →

Kasper Frandsen er journalist på Altinget: udvikling, som hver uge udgiver et nyhedsbrev med artikler, analyser og debat af den danske udviklingspolitik. Morten Øyen er journalist på Altinget: eu, der dækker dansk EU-politik fra Christiansborg og Bruxelles.

Altinget: eu

A: KONFERENCE:

Få indflydelse i Bruxelles

Hver dag forsøger danske embedsmænd, politikere, organisationer og virksomheder at påvirke EU-processen. Hvordan foregår samspillet? Og hvordan sikrer man danske interesser i EU? Mød en lang række centrale politikere, embedsmænd og rådgivere med et indgående kendskab til Bruxelles.

Tid: Mandag 20. april kl. 10.00-16.30

Sted: Designmuseum Danmark
Bredgade 68
1260 København

Pris: 3.995 kr. ekskl. moms - (er du abonnent, fratrækker vi 1000 kr.)

Tilmelding og yderligere info:
www.Altinget.dk/konference

» Udenrigstjenesten er ikke gearret til hurtige skift. Det tager lang tid at oprette repræsentationer, opbygge viden og kompetencer samt skabe relationer i landene. «

Martin Marcussen

Professor i statskundskab ved Københavns Universitet

EU'S UDENRIGSTJENESTE GØR DANSK DIPLOMATI MERE EFFEKTIVT

Poul Skytte Christoffersen

Christoffersen har været kabinetschef i EU-Kommissionen, EU-ambassadør og tidligere rådgiver for EU-udenrigstjenestens første chef, Catherine Ashton.

HVAD ER STATUS PÅ EU'S UDENRIGSTJENESTE?

Man kom langsomt fra start, men er ved at komme op i gear. Der er blevet oprettet 140 EU-ambassader i tredjelande, og de har mange steder fået status på linje med de største medlemslandes. Den nye udenrigschef, italienske Federica Mogherini, er god til at mobilisere sit personale og har iværksat en forenkling af ledelsesstrukturen. Hun har også en god forståelse for at arbejde tæt sammen med Kommissionen. Det giver alt i alt en mere effektiv udenrigstjeneste, der forsøger at leve op til tjenestens raison d'être: at kunne spille på alle EU's instrumenter – fra klassisk udenrigs- og sikkerhedspolitik over handels- udviklings- og migrationspolitik til miljø- og klimapolitik.

STYRKER DET DANMARKS INTERESSER, AT DER ER KOMMET EN NY EU-UDENRIGSTJENESTE?

Danmark har en klar fordel af en velfungerende fælles udenrigstjeneste. Der sker i disse år fortsat fremskridt med hensyn til fælles optræden udadtil, også i de svære sager. FN, OSCE og andre internationale organisationer kan være nyttige. Men når tingene brænder på i vort nærområde, er det USA og EU (ofte i forening), der tæller. Kun ved at have indflydelse hos disse operatører har vi reel indflydelse på verdens gang. Og som den britiske premierminister, David Cameron, får læst og påskrevet af det Hvide Hus: EU-medlemskab er nøglen til indflydelse i USA.

HVAD ER SVAGHEDEN VED DEN EUROPEISKE UDENRIGSTJENESTE?

Det er en svaghed, at EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik fortsat er mellemstatslig. Det betyder, at udenrigschefen og hendes

tjeneste er henvist til rollen som katalysatorer af 28 landes holdninger. Lykkes det, har man en fælles udenrigspolitik – mislykkes det, falder man tilbage på 28 politikker. På visse områder – se Ukraine – er det fortsat de store medlemslande – og her især Tysklands Angela Merkel – der fører an. Til gengæld har udenrigstjenesten en vigtig rolle i forhold til at mobilisere de nødvendige redskaber (især sanktionspolitikken) og at sikre opbakning bag en fælles linje. Der er dog ringe udsigt til en snarlig ændring i disse basale vilkår.

BØR DEN DANSKE UDENRIGSTJENESTE JUSTERES, NU HVOR DER ER KOMMET EN EU-UDENRIGSTJENESTE – OG KAN DEN HELT NEDLÆGGES PÅ SIGT?

Danmarks udenrigstjeneste har en fordel ud af at spille endnu tættere sammen med EU's udenrigstjeneste. Flere danske diplomater bør derfor tage en tårn som EU-medarbejdere – i Bruxelles eller ude i verden. De skal også spilles aktivt med i de mange komitéer i Bruxelles, hvor medlemslandene leverer input til politikformuleringen. Og der bør være flere faste medarbejdere på den danske EU-repræsentation i Bruxelles. Danmark kan også nyde godt af EU-ambassadernes viden og kontaktnet, når der arbejdes for eksportfremme.

EU-ambassaderne kan derimod ikke fungere som eksportambassadører for Danmark. EU-ambassaderne bør også teoretisk tilskynde til en reduktion af egen tilstedeværelse. For Danmarks vedkommende er reduktionsmulighederne dog nok begrænsede, idet vi allerede i dag kun er repræsenteret i lande, hvor vi har betydelige eksportinteresser eller et stort udviklingsprogram. Så der vil fortsat være brug for en dansk udenrigstjeneste. Men EU's udenrigstjeneste styrker dansk diplomatisk effektivitet. ■

Altinget: folkemødet

Partisekretærer i valgkamp:

De to magtfulde partisekretærer fra landets to helt centrale partier tørner sammen. Inden - under - eller efter valgkampen? Uanset hvad udfordrer vi dem på 2015-valgkampens mål, metoder og resultater.

Tid: Fredag 12. juni kl. 13.00-14.00

Sted: Grønbechs Hotel, Haveteatret
Vinkelstræde 2
3770 Allinge

Pris: Alle er velkomne

Tilmelding og yderligere info:
www.Altinget.dk/konference

De første invitationer landede i VIP'ernes postkasser allerede før jul: Frokost her, middag der og netværks-arrangementer for særligt vigtige aktører, "når man nu alligevel er der".

Alt sammen i diskret afstand til menneskemængden i Allinge, når Folkemødet i juni lægger ramme til Beslutningsdanmarks årlige festival. Som når kronprinsparret lukkes ind *backstage* til Rolling Stones på Roskilde Festival med andre særligt udvalgte, er der travlt i baglokalerne, sidekabinetterne og de dyre restauranter under Folkemødet.

Sideaktiviteterne foregår på tre niveauer:

1. Sociale events for en udsøgt skare.
2. Middage og frokostarrangementer, gerne med indlagte oplæg fra insidere.
3. Arbejds møder, hvor der lukkes aftaler med politisk og kommerciel betydning.

Vejen til indflydelse går også gennem maven, og allerede ved det første Folkemøde i 2011 havde de fremmeste organisationer og politisk tænkende virksomheder sikret deres ping-bekendtskaber bespisning af højeste klasse på klippeøens gode restauranter med 12-retters menuer, alt imens andre Folkemøde-gæster i Allinge kæmpede om at få stillet sulten i de dengang alt for få folkelige spisesteder.

en *crû* op og kunne lokke med Lars Løkke Rasmussen og Margrethe Vestager i et til lejligheden fundet glaspusteri, hvor en gourmetkok blev fløjet ind til at stå for lækkerierne.

Den slags imponerer kunderne, om end ikke alle fra den absolutte, kræsne top ønsker at sidde buret inde i flere timer med mere eller mindre interessante borddamer og -herrer.

Andre lobbybureauer lejer en bus og tager på vegne af en flyproducent, der håber på at komme med i opløbet om forsvarrets nye jagerfly-indkøb, en skare udvalgte med til frokost med udsigt over Østersøen.

Atter andre har en frizone på selve festivalområdet bag bureauets officielle publikumstelt, hvor særligt gode kunder fra måske finansverdenen diskret kan mødes. Sidste år lavede to af regeringens nøgleministre her aftaler med en større dansk virksomhed, der opererer på et stramt, politisk reguleret marked. Få meter fra den tætte menneskemængde, men alligevel i tilpas rolige rammer på bagsiden af bureauets telt ud mod Østersøen.

Journalister lokkes med mad

Fødevarerhvervets lobbyister har i et par år haft et sidekabinet nær Landbrug & Fødevarers store publikumstelt,

Det veldækkede lobbybord

Tre gourmetrestauranter – Kadeau på sydøen, Le Port i Vang og Stammershalle Badehotel mellem Tejn og Gudhjem – har fortsat VIP-rykind under Folkemødet, hvor betalingsvilligheden over for udsøgte vine og god mad er høj, når organisationer, virksomheder og bureauer beværter vigtige gæster for målrettet at bygge relationer op.

Bureauer i middags-vækst

PR-bureauerne har i løbet af de fem år fået stadig mere fat i Folkemødet, både på festpladsen og i den lukkede netværksdel. Dermed kopierer de toporganisationerne: De bedste kunder – eller kommende måske – inviteres til arrangementer, hvor de kan møde andre udvalgte og måske få et oplæg fra en aktuel gæst med i tillæg.

For et par år siden gav Venstres Peter Christensen et insider-indblik i dansk politik, ligesom Berlingskes Claus Skovhus fortalte om journalistik. Året efter gik bureauet

hvor organisationens top-medlemmer diskret mødes med udvalgte politikere; en effektiv form for medlemspleje, men også et realpolitisk *set-up* som ved sidste års forhandlinger om slagteriredningen på Bornholm.

Imidlertid kan organisationen i år risikere at drukne i en af sine andre folkemøde-succeser.

Presset kommer fra et hidtil lukket journalist-arrangement, hvor pressens folk kan nyde et gratis måltid mad med tilhørende drikkevarer. I 2013 var omkring 75 hungrende og tørstige journalister – langt flere end personligt inviteret – ved at sprænge landbrugets VIP-telt. Derfor tog organisationen forudseende sidste år sit store publikumstelt i brug, og ind væltede over 150 mediefolk.

Fortørnede landspolitikere uden pressekort måtte afvises ved telt-indgangen, godt sure. Men også L&F-spidsere note-

Fine middage og lukkede møder har været en del af Folkemødet siden begyndelsen. I dag har lobbybureauerne i et vist omfang overtaget rollen som gourmet-værter fra virksomheder og organisationer.

rede med irritation, hvordan fødevarerhvervets telt formelig løftede sig, mens de selv pænt måtte blive udenfor.

Bagtanken var netop ikke at påtvinge mediefolkene ukendte organisationsspidser, der ville overbevise om de mange uretfærdigheder, der – mener medlemmerne – overgår erhvervet, men derimod at skabe langsigtet goodwill gennem journalistmaverne, hvorfor kun Søren Gade, daværende L&F-direktør med flair for pressens behov, gik rundt og sludrede.

Natlig fransk hotdog

Størstedelen af Folkemødet vil givetvis fortsat stå i den åbne dialogs tegn. NGO'erne kan ikke holde til at lukke almindelige mennesker ude og bekoste dyre middage for sparsomme medlemmidler, ligesom toneangivende erhvervsorganisationer som Dansk Industri ønsker at sig-

nalere åbenhed i velorkestrerede debatter – frem for gånens glæder for de få. Også Finansrådet, der i sin tid medbragte egen kok fra organisationens berømmede køkken i Amaliegade, har sat kokkereringen på pause. Interessen var der ikke – og signalet var måske heller ikke det rette.

Erhvervsorganisationernes Vækstbar – Dansk Arbejdsgiverforenings idé – hvor organisationsdirektørerne selv står ved fadølsanlægget, er ligeledes ved at have fundet en form, hvor ikke bare insidere, men også andre interesserede kan få en sludder med spidserne.

LO-toppen benytter til gengæld gerne lejligheden til at sørge ekstra for de socialdemokratiske ministre. Dog nøjes et medlemsforbund som Dansk Metal ikke med at pleje "vennerne", men frekventerer også det blå Danmarks statsministerkandidat. Smedeformand Claus Jensen kunne sidste år ses sammen med Lars Løkke Rasmussen, fordybet over en god middag – med det hele.

For andre dødelige er der kun at glæde sig over, at Folkemødet siden 2011 har udvidet serveringen betragteligt. En fransk hotdog med chilisovs på havnegrillen vil også i år samle nationen ud på de små timer. Sådan er Bornholm også. ■

Rådgiver- og forfatterparret Susanne Hegelund og Peter Mose skriver den ugentlige klumme Mandagstræneren i Altinget. De er forfattere til bøgerne "Håndbog for Statsministre", "Javel, hr. minister" og "Lobbyistens Lommebog".

Altingets Realpolitiske Leksikon

Altinget leverer her forklaringen på, hvad hverdagens mange politiske begreber og udtryk i virkeligheden betyder. Fri for spin og politisk nysprog. (Advarsel: Der kan forekomme ironi.)

Tirsdags-spørgetime Tilbagevendende begivenhed, hvor statsminister og opposition kritiserer hinandens politik sønder og sammen. Statsministeren undlader at svare på oppositionens spørgsmål og stiller i stedet spørgsmål til oppositionen, som så undlader at svare på statsministerens spørgsmål, osv. Spørgetimen blev indført for at undgå de ugentlige tirsdagspressemøder, hvor statsministeren ikke havde mulighed for at slippe udenom ved at stille spørgsmål til journalisterne.

Spærregården Et krav om to procent af stemmerne for at blive valgt til Folketinget. Reglen er billedligt talt det net, som afholder de mere farverige partier og grupperinger som Hampepartiet, Piratpartiet, Sunshinepartiet og Parcelhuslisten ude af Folketinget. Spærregården er dog også en hyppig gæst i maredet hos konservative folketingsmedlemmer.

Politikerlede Et udtryk for danskerens irritationsniveau over politikerne. Politikerlede er ligefrem proportional med antallet af partihop, udviklingen i samfundsøkonomien og antallet af misundeshistorier i medierne om politikernes løn og pensionsvilkår.

Folkemøde Hvert år i juni samles 90 procent af alle Danmarks mobile fadølsanlæg på Bornholm. Derfor kommer alt, hvad der kan kravle og

gå af politikere, journalister og lobbyister til solskins-udkants-øen til fire dages intensiv netværk, druk og udenomsægteskabelige affærer. Politikerne elsker Folkemødet, da der er masser af mediebevågenhed, uden at de politiske udmeldinger tages seriøst.

Meningsmålinger

De politiske meningsmålingers præcision vurderes af førende eksperter til at være lig Cubas opgørelse af BNP. Målingerne går også under betegnelsen den politiske analytikers blindestok. Målinger af høj kvalitet udfører man i hemmelighed internt i partierne. Det er de målinger, som bruges, når man fastlægger partiets politik.

Kildebeskyttelse Hemmeligholdelsen af kilder er de vigtigste elementer i al politisk journalistik for at sikre en fortsat strøm af nyheder fra Christiansborg og embedsværket. De fleste journalister og medier, med Ekstra Bladet som undtagelse, skal tortureres ganske hårdt, før de vil røbe deres kilder. Torturen skal dog ikke være helt så hård, som når man

skal fremtvinge en erkendelse af, at medierne har begået fejl.

Kildebeskyttelse

Mødefri En alternativ betegnelse for fridag. Folketingets kalender stammer fra den tidlige bondestenalder. Derfor er der indlagt tid til både såning og høst i folketingsåret. Der er møder i Folketinget 100 dage om året, og de øvrige 116 arbejdsdage bruger politikerne angiveligt til at piske rundt til politiske møder og forberede blændende politiske oplæg.

Luns Lunsen er den særlige rådgivers svar på crack i 80'ernes ghetto-kvarterer i New York. Pressen kaster sig frådende for den særlige rådgivers fødder for at få en gratis overskrift til forsiden. Ethvert større politisk udspil udskæres i lunser til den særlige rådgivers tidligere kollegaer og de største medier.

Taskforce Er sprogligt hentet fra den militære jargon. Og bruges da også mest, når en minister VIRKELIG skal signalere, at et problem skal håndteres. Begrebet fremmaner billeder af sortklædte mænd af B.S. Christiansen-typen, som springer løbende ud af en kørende kassevogn. I virkeligheden er der oftest tale om embedsmænd, der med bidrag fra eksterne eksperter skal forsøge at få gamle forslag til at fremstå som nye løsninger.

Redegørelse Iværksættes, når der er en storm mod ministeren. Ordet redegørelse må ikke misforstås som redegørelse i den egentlige betydning. Ministeren skal derimod "reddes", og redegørelsens længde skal være i overensstemmelse med sagens alvor. Embedsmændene sikrer, at redegørelsen indeholder så mange oplysninger, at det er svært at danne sig et overblik over, hvad der er sket. Hvis redegørelsens udkast alligevel fremstår for klart, så beder man ofte ministeriets juridiske afdeling om at gennemskrive teksten.

Partnerskaber Et af tidens helt store (bullshit)-begreber inden for politisk spin: Partnerskab – lyder lidt som venskab – men må IKKE forveksles. Bruges typisk, når ministeren skal forestille at gøre noget ved et problem, han ikke kan eller vil løse. Det virkeligt geniale ved partnerskaber er, at der – modsat kommissioner – ikke

kommer et slutprodukt. Og de kun koster kaffe, kildevand og en time af ministerens tid hvert halve år.

Åbent samråd I teorien en hjørnesteen i det danske parlamentariske system, hvor Folketinget kan kontrollere den udøvende magt i form af regeringen. I praksis indkalder oppositionen ministre i samråd, når en journalist ringer med en kritisk historie. Historien kan kun komme på forsiden, hvis oppositionen – ud over hård kritik – også indkalder ministeren til samråd. Selve samrådet er i 90 procent af tilfældene ligegyldigt for både oppositionen og journalisten. Det anses dog som god tone, at politikeren, der indkaldte til samrådet, også møder op.

Lukket samråd Hvis der er opstået et problem, hvor oppositionen har medansvar for problemet, men er nødt til at udvise handlekraft. Fordi der ikke er tilhørere og video, tales der stille og roligt. Og så finder man en mindelig løsning.

§20-spørgsmål Er ligesom de åbne samråd med Folketingets ministre et godt redskab for oppositionen til at sikre, at ministerierne ikke arbejder på ny politik og løsning af konkrete problemer. Der stilles myriader af spørgsmål, som kunne besvares ved en Google-søgning eller ved at tænke sig om.

Kommission En gruppe eksperter, der kommer med en stribe svar, som ministeriet og alle eksperter godt kendte i forvejen. En kommission skal

dog ikke primært komme med svar, men skaffe en siddende regering en pause fra et ubehageligt emne. Emner udsættes, hvis løsningen kræver mange penge eller upopulære tiltag.

Pressemøde Når alle lunser (se Luns) er delt ud, er det tid til et pressemøde. Men hvor kvaliteten af lunsen kan variere fra udskæring til udskæring, er man sikker på, at pressemødet bliver en neutralmarineret omgang. Når News har hul igennem, japper ministeren med upassioneret entusiasme sine budskaber af. Journalisterne, der alle har læst historien på forsiden af Politiken, vågner først, når det er tid til spørgsmål skudt fra hoften.

Pressemøde

Konsulentundersøgelse Eksterne konsulentfirmaer er yderst brugbare til moderniseringen af den støvede offentlige sektor. Fordelen er, at journalister generelt anser konsulenter som 100 procent sandhedsvidner. I realiteten er de fleste ansat i virksomheder, der har nogle dygtige medarbejdere ansat, som er tidligere kollegaer og venner med ministerens embedsmænd. Uønskede konklusioner i rapporterne er meget sjældne. ■

Folkestyre fruentimmere

I år markeres 100-året for Grundloven af 1915, som især er kendt for, at valgretten blev udvidet til at omfatte kvinder og tjenestefolk.

Grundloven af 1849

Da Frederik 7. satte sin underskrift på Danmarks Riges Grundlov 5. juni

1849, ændrede han med et pennestrøg styreformen fra enevælde til konstitutionelt monarki og repræsentativt folkestyre. Juni-grundloven var et resultat af tidens revolutionære udvikling i Europa og interne problemer i det danske monarki.

Frihedsrettigheder

Grundloven var inspireret af både den belgiske og norske forfatning, og der figurerede en Montesquieu-inspireret tredeling af magten og en sikring af de traditionelle borgerlige frihedsrettigheder: religions-, trykke-, forenings- og forsamlingsfrihed, grundlovsforhør samt boligens og

ejendomsrettens ukrænkelighed. Kongen bevarede nogle magtpositioner, selvom beføjelserne blev væsentligt begrænset.

Kongens regering

Den udøvende magt lå hos kongen, der regerede gennem ministre. Den lovgivende magt lå hos kongen og den folkevalgte Rigsdag i fællesskab, og den dømmende magt lå hos domstole med uafsættelige dommere.

Lovforslag skulle vedtages af Rigsdagens to kamre, Folketinget og Landstinget, men krævede yderligere kongens stadfæstelse for at have gyldighed. Kongen valgte selv sine ministre og repræsenterede staten i forhold til udlandet.

Fem F'er

I folkemunde var valgretten undtaget

de fem F'er: fruentimmere, folkehold, forbrydere, fjolser og fattige, og reelt var valgretten begrænset til omtrent 14 procent af befolkningen.

Valgret til Folketinget havde enhver mand, der var fyldt 30 år; undtagne var tyende, fattighjælpsmodtagere, straffede og fallenter.

Valget af landstingsmedlemmer skete ved valgmand, og valgbarheden var begrænset til personer, der var fyldt 40 år og havde en vis betydelig skattepligt.

Den almindelige værnepligt samt retten til offentlig forsørgelse og fri skolegang for ubemidlede blev grundlovsfæstet. En række løfteparagraffer varslede love om blandt andet folkekirken, retsvæsenet og næringsfriheden.

Grundloven af 1866

Grundloven af 28. juli 1866 har tilnavnet Den Gennemsete Grundlov. Den var et resultat af 1864-nederlages efterdønninger og tabet af hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg.

Efter fredsslutningen stod Danmark tilbage med et sønderknust

For og tjenestefolk

Den oprindelige grundlov gav kun 14 procent af danskerne indflydelse.

Følg grundlovens udvikling fra enevælden til den nuværende lov, som har stået urørt i 52 år.

rige og to fungerende forfatninger. Fællesforfatningen mellem Danmark og Slesvig, Novemberforfatningen, og Junigrundloven af 1849.

Det høje kammer

1866-grundloven indførte privilegeret valgret til Landstinget. Denne ændring skulle i de følgende årtier komme til at medføre gentagne konflikter mellem det Højre-dominerede Landsting og det Venstre-dominerede Folketing.

Novemberforfatningen, der gjaldt udenrigs- og forsvarspolitiske spørgsmål, var efter opløsningen af den danske helstat med Slesvig og Holsten reelt uden betydning.

Alligevel var der uenighed om at afskrive den uden videre. Kongen og hans konservative embedsmands-

regering ville have en forfatning, der bevarede Novemberforfatningens indskrænkede valgret til Landstinget.

Kongen og de rige

Kompromiset blev i sidste ende Den gennemsete Grundlov, der næsten ordret fastholdt det meste af Junigrundloven, herunder paragrafferne om valgret og valgbarhed til Folketinget. Men Landstingets sammensætning og valgmode blev ændret. 12 af de i alt 66 medlemmer udnævntes af kongen. Hovedessensen af de udviklede regler var, at valgene af de øvrige mandater skete indirekte gennem valgmænd, og at landets 1.000 rigeste mænd på forhånd var tildelt halvdelen af stemmerne til 46 af mandaterne, samtidig med at de også deltog i valgene af de øvrige valgmænd.

1866-grundloven udløste en langvarig forbitret forfatningskamp, der først fandt sin løsning ved Systemskiftet i 1901.

Grundloven af 1915

Kvinderne fik stemmeret, og det samme gjorde tjenestefolk uden egen husstand.

Den udvidede valgret var den ene af tre vigtige ændringer i forbindel-

se med vedtagelsen af Grundloven af 5. juni 1915. I løbet af de næste ti år steg andelen af befolkningen med valgret til cirka 95 procent.

Landsting for 35+

Grundloven af 1915 er mest kendt for den udvidede valgret. Den anden store ændring drejede sig om reformering af Landstinget. Den privilegerede valgret faldt bort; alle stemmeberettigede til folketingsvalgene kunne nu også stemme til landstingsvalgene.

Valgretsaldere til Landstinget var dog højere; 35 år mod 25 til Folketinget og de kommunale råd.

Valgmatematik

For det tredje blev valgloven ændret. Allerede i 1901 var stemmeafgivning gjort skriftlig og hemmelig, og i 1915 fandt en tilnærmelse til →

proportionalvalg sted, idet mandaterne fra valgene i enkeltmandskredse blev suppleret med tillægsmandater til underrepræsenterede partier.

Denne reform blev ført videre i 1920, da enkeltkredsvalgene blev afløst af valg i storkredse, hvor kredsmandaterne blev fordelt proportionalt med partiernes stemmetal.

Grundloven af 1915 rummede den nye bestemmelse, at Grundloven i sig selv ikke som hidtil kunne ændres af Rigsdagen, men at en ny skulle bekræftes ved en folkeafstemning, hvor et flertal bestående af mindst 45 procent af samtlige vælgere stemte ja.

Ingen parlamentarisme

Til trods for at parlamentarismen, regeringens afhængighed af et flertal i Folketinget, var blevet anerkendt som princip ved Systemskiftet i 1901, blev den ikke indføjet i Grundloven af 1915. Den nye grundlov trådte først i kraft i 1918 med afslutningen af 1. Verdenskrig, da man ville undgå en valgkamp under krigen.

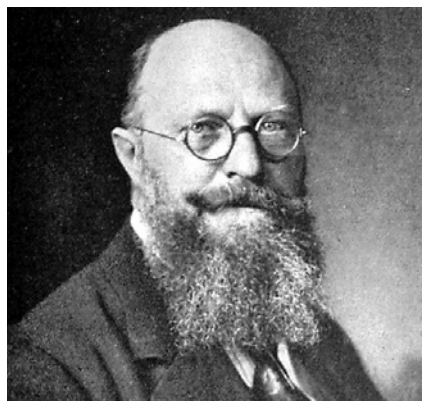
Grundloven af 1920

I forbindelse med den sønderjyske tilbageføring til Danmark i 1920 blev 1915-grundloven tilpasset udvidelsen af det danske territorium. Samtidig blev der indsat en bestemmelse, hvorefter kongen ikke uden Rigsdagens samtykke kunne erklære krig eller slutte fred.

Nederlag i 1939

En enkelt gang har et forslag til ændring af grundloven ikke fået tilstrækkelig opbakning til at blive vedtaget.

Trods en opbakning på mere end 90 procent af stemmerne viste det sig, at der ikke kunne samles de krævede 45 procent af de stemmeberettigede bag en ændring.

Det var Socialdemokratiets senere ikoniske statsminister Thorvald Stauning, som havde svært ved at samle opbakning til at ændre grundloven. Der manglede blot 11.672 stemmer, for at ændringen blev vedtaget.

Grundloven af 1953

Tronfølgeloven var det spørgsmål, som særligt optog befolkningen i

forbindelse med grundlovsændringen i 1953. Frederik 9. havde tre døtre, og såvel blandt politikere som i befolkningen var der et ønske om en ændring af den tronfølge, der dikterede, at kun mænd kunne arve den danske trone.

Slut med Landstinget

For politikerne lå der også den bag-

tanke, at et populært spørgsmål af den art kunne bidrage til at sikre tilstrækkelig høj stemmedeltagelse. Ved vedtagelsen af den nye grundlov blev Landstinget afskaffet. Til gengæld skulle det være muligt for to femtedele af Folketingets medlemmer at sende et lovforslag til folkeafstemning.

Parlamentarisme og Grønlands Amt

Parlamentarismen blev nu endelig officielt indført. Grønland ændrede status fra koloni til et amt og blev dermed en del af riget. Desuden tilføjedes en paragraf, der bestemte, under hvilke former Danmark kunne afgive suverænitet til internationale organisationer.

Snæver sejr

Grundlovsforslaget kom til folkeafstemning 28. maj 1953, og alle partier i Rigsdagen undtagen kommunisterne i DKP anbefalede ændringen. 78,8 procent af de afgivne stemmer gik ind for grundlovsændringen, men da de pga. lav valgdeltagelse kun svarede til 45,8 procent af de stemmeberettigede, var forslaget blot omkring 20.000 stemmer fra at blive forkastet. ■

Kilder: Den Store Danske (Gyldendal), Danmarkshistorien.dk (Aarhus Universitet)

Klar til Folkemødet?

Hold jeres debat,
middag eller møde
midt i Allinge
i samarbejde med **Altinget**

**STADIG
LEDIGE
PLADSER**

Bestil i dag - kontakt os nu

Telefon 35 35 10 10

Email hotel@altinget.dk

GRØNBECHS HOTEL

Meget mere Altinget

Altinget tilbyder en lang række muligheder for at være politisk opdateret:

- 24 portaler med eget produceret nyhedsstof inden for hvert af de forskellige ministeriers fagområder
- 10 årlige politiske konferencer med førende politiske personligheder
- 2 daglige nyhedsbreve om dansk politik
- 2 årlige politiske magasiner

Altinget har en af Danmarks største private politiske redaktioner på Christiansborg. Dertil kommer en redaktion i Stockholm og korrespondenter i Bruxelles og Washington.

Og vi er selvfølgelig massivt til stede ved Folkemødet på Bornholm.

Bestil et 14 dages gratis og uforpligtende prøveabonnement på Altingets portaler på www.altinget.dk eller på 4214 9800.

 facebook.com/altingetdk
 twitter.com/altingetdk

Altinget
- alt om politik